

TŪRISMA
ATTĪSTĪBAS PLĀNS
DABAS PARKAM

ABAVAS SENLEJA KOPSAVILKUMS

6 ● Dabas parka *ABAVAS SENLEJA* vērtības

7 ● Kas jāņem vērā, saimniekojot dabas parkā

8 ● Ieskats Abavas senlejas tūrisma vēsturē

9 ● Nozīmīgākās tūristu piesaistes

13 ● Problēmas un neizmantotās iespējas

14 ● Abavas senlejas attīstības vīzija

16 ● Tūrisma attīstības mērķi un uzdevumi

18 ● 14 soļi tūrisma galamērķa konkurētspējas paaugstināšanai

20 ● 11 soļi jaunu tūrisma maršrutu izstrādei

30 ● *ABAVA AICINA!*
Autobraucējiem, velosipēdistiem,
dabas vērotājiem un laivotājiem

DABAS PARKS ABAVAS SENLEJA

Izveidots: 1957. gadā

Platība: 14933 ha

Statuss: īpaši aizsargājama dabas teritorija, kurai piešķirts Eiropas Savienības aizsargājamās dabas teritorijas – Natura 2000 vietas un īpaši aizsargājamas kultūrvēsturiskas

teritorijas statuss.

Atrašanās vieta: Kandavas novads, Talsu novada Sabiles pilsēta un Abavas, Ģibuļu pagasts, Kuldīgas novada Rendas un Rumbas pagasts, Ventspils novada Ugāles, Usmas un Zlēku pagasts.

Dabas parks „Abavas senleja” ir īpaši saudzējama dabas un kultūras teritorija ar senām tūrisma tradīcijām. Šeit var izbaudīt izteiksmīgu senlejas ainavu ar līkumoto Abavas upi, daudzveidīgiem dabas un kultūras mantojuma objektiem, uzņēmīgu un radošu cilvēku veidotām aktivitātēm un pasākumiem.

Šā izdevuma mērķis ir sniegt ieskatu dabas parka „Abavas senleja” tūrisma attīstības plānā, kas izstrādāts Latvijas Lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs” un Latvijas Dabas fonda īstenotā Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansētā projekta „Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana Natura 2000 teritorijās – populāros un potenciālos tūrisma galamērķos” ietvaros.

Tūrisma attīstības plāns ir dokuments, kurā analizētas teritorijas tūrisma attīstības iespējas, meklēti risinājumi to

izmantošanai un tūrisma attīstības problēmu novēršanai. Tajā izvirzīts ilgtspējīga tūrisma attīstības mērķis un darbības, kas veicamas mērķa sasniegšanai. Abavas senlejas tūrisma attīstības plāna pilnajā versijā ir ietverts plašāks dabas parka tūrisma nozares raksturojums, noteikts tūrisma attīstības redzējums, izvirzīti attīstības mērķi, izstrādāts rīcības plāns, tirgvedības un ilgtspējīga tūrisma monitoringa vadlīnijas.

Plānam ir rekomendējošs raksturs, taču augsta, uz ilgtspējīgu attīstību vērsta saturiskā vērtība. Tieši tādēļ to būtu vērts integrēt citos teritorijas pašvaldību

telpiskās attīstības dokumentos un stratēģijās. Plānā paustās idejas var izmantot par pamatu tālāku projektu īstenošanai, kā arī plānojot investīciju piesaisti un turpmāku uzņēmējdarbības attīstību. Pats plānošanas process jau raisīja virkni pozitīvu impulsu dažādu lietu un procesu pārvērtēšanai. Novēlam, lai arī turpmāk plāna saturs ir kā instruments institūcijām, pašvaldībām un uzņēmējiem, lai Abavas senleja kļūtu par vienotu, ilgtspējīgu, daudzveidīgu un atpazīstamu tūrisma galamērķi. Plānā paustās atziņas iespējams pielāgot, plānojot arī citu galamērķu attīstību. ●

SATURS

- 6 Dabas parka *ABAVAS SENLEJA* vērtības
- 7 Kas jāņem vērā, saimniekojot dabas parkā
- 8 Ieskats Abavas senlejas tūrisma vēsturē
- 9 Nozīmīgākās tūristu piesaistes
- 13 Problēmas un neizmantotās iespējas
- 14 Abavas senlejas attīstības vīzija
- 16 Tūrisma attīstības mērķi un uzdevumi
- 18 14 soļi tūrisma galamērķa konkurētspējas paaugstināšanai
- 20 11 soļi jaunu tūrisma maršrutu izstrādei
- 22 *ABAVA AICINA!* Autobraucējiem un velosipēdistiem. Skaistākās skatu vietas
- 24 *ABAVA AICINA!* Dabas vērotājiem. Augi Abavas upē
- 26 *ABAVA AICINA!* Dabas vērotājiem. Dzīvnieki Abavas upē
- 28 *ABAVA AICINA!* Laivotājiem. No Kandavas līdz Rendai
- 30 *ABAVA AICINA!* Autobraucējiem. Pa Abavas senleju
- 32 Kontakti

LAIPNI LŪGTI IESPĒJU IELEJĀ!

Dabas parks „Abavas senleja” ir Latvijā, Eiropā un arī pasaulē nozīmīga, īpaša un atšķirīga teritorija, kurā mijiedarbība starp kultūras, dabas, arhitektūras un cilvēciskajām vērtībām veido tūrisma piedāvājumu.

Ceru, ka Tūrisma attīstības plāns būs kā rokasgrāmata un ceļvedis ikvienam esošajam vai topošajam uzņēmējam, teritorijas attīstības plānotājam un

sabiedriskās dzīves veidotājam, lai Abavas senleju veidotu par vietu, kur dzīvot un atpūsties, kur iemīlēties un atgriezties.

Paldies visiem plāna veidotājiem, kuri ar skatu no malas spēja izcelt Abavas senlejas vērtības, un visiem vietējiem, kas aktīvi pauda idejas un lēma par kopīgu nākotni!

*Iveta Piese,
biedrība «Abavas ielejas
attīstības centrs»*

ABAVAS SENLEJAS IEDZĪVOTĀJI, CIEMIŅI UN CITI INTERESENTI!

Daudzas Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir populāri tūrisma galamērķi. Klusas pludmales, paugurainas augstienes, dzidri ezeri, straujas upes, plašas to ielejas, neskarti purvi, daudzveidīgi meži un ziediem bagātas pļavas piedāvā plašas atpūtas un izziņas iespējas. To ainaviskā pievilcība un dabas kvalitāte piesaista apmeklētājus un paver plašas iespējas tūrisma attīstībai.

Tomēr kādai būt tūrisma attīstībai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nākotnē? Vai spēsim saglabāt skaisto, pašu mīlēto un Eiropas apbrīnoto Latvijas dabu? Vai mācēsīm gudri izmantot to sniegtās priekšrocības? Vai iedzīvotāji būs gandarīti, ka tiem ir iespēja dzīvot, saimniekot un pelnīt īpaši aizsargājamās dabas teritorijās?

Tūrisma ekspertu, dabas aizstāvju un tautsaimniecības attīstītāju vidū par maz ir veiksmīgas komunikācijas. Tas kavē rast līdzsvaru starp dabas aizsardzību un ekonomisko attīstību – dabas, tūristu un vietējo iedzīvotāju interešu saskaņošanu.

Lai to risinātu, projekta „Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana Natura 2000 teritorijās – populāros un potenciālos tūrisma galamērķos” ietvaros pie viena sarunu galda sēdāmie tūrisma profesionāļi un dabas sargātāji. Trīs gadu laikā, iesaistot uzņēmējus, apsaimniekotājus, attīstības plānotājus, politikas veidotājus, zinātniekus un speciālistus, diskutējām par tūrisma nozares aktualitātēm, problēmām un attīstības iespējām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, meklējām tām risinājumus, mācījāmies paši un nodevām iegūtās zināšanas tālāk.

Projekts parādīja, ka, kopīgi darbojoties, atbildes uz šiem jautājumiem ir atrodamas. Ceram, ka projekta laikā uzsāktā sadarbība būs pamats ilgstošai tūrisma, ekonomiskās attīstības un dabas aizsardzības sadarbībai.

Projektā paveiktais:

1. Izstrādāti četri tūrisma attīstības plāni Natura 2000 teritorijām – Rāznas nacionālajam parkam, Vidzemes piekrastei, kas ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā (t. sk. Vidzemes akmeņainās jūrmalas un Randu pļavu dabas liegumiem), Abavas senlejas dabas parkam un Dvietes palienes dabas parkam.

2. Izstrādātas vadlīnijas dabas objektu apsaimniekošanai un izmantošanai tūrisma piedāvājumā, analizējot 80 Natura 2000 teritorijas, 100 pozitīvus un 100 negatīvus apsaimniekošanas piemērus un tūrisma ietekmju radītās sekas uz dabas objektiem.

3. Izveidoti zaļas rīcības padomi aktīvajam ceļotājam – praktisks un informatīvs materiāls ceļotājam, kurš dodas dabā ar kājām, velo, laivu vai auto. Daļa no padomiem ilustrēti ar Romāna Vitkovska asprātīgajām karikatūrām. Padomi ievietoti tīmekļa vietnē www.celotajs.lv un iekļauti visos projekta gaitā izdotajos ceļvežos.

4. Sagatavoti pieci aktīvā tūrisma ceļveži, kartes: Pārgājienu karte Latvijā, Ūdenstūrisma ceļvedis Latvijā, Latvijas skatu vietu karte, Baltijas velokarte, Baltijas dabas tūrisma ceļvedis. Visi izdevumi apskatāmi arī elektroniski: www.celotajs.lv.

5. Noorganizēta Baltijas valstu dabas tūrisma konference 2011. gada 22.–24. martā – par tūrisma attīstības perspektīvām, problēmām, atšķirībām un gaitu Natura 2000 vietās un citās dabas teritorijās Baltijas valstīs.

Pateicība visiem projekta dalībniekiem, atbalstītājiem un sekotājiem!

*Asnāte Ziemeļe,
projekta vadītāja*

Foto:
Baiba Strazdiņa,
Juris Smalinskis

Dabas parka „Abavas senleja” tūrisma attīstības plāna izstrādē piedalījās Latvijas Dabas fonda, Latvijas Lauku tūrisma asociācijas „Lauku ceļotājs”, Tukuma, Kandavas un Talsu novadu tūrisma speciālisti. Tomēr plāns nav tikai dažu cilvēku redzējums.

Lai izzinātu vietējo iedzīvotāju, uzņēmēju, parka apsaimniekotāju un pārvaldītāju skatījumu uz teritorijas attīstības iespējām, plāna izstrādes laikā tika organizētas diskusijas, sanāksmes, semināri un pieredzes apmaiņas braucieni, kuros piedalījās 63 tūrisma nozares uzņēmēji, valsts un nevalstisko organizāciju pārstāvji un citi interesenti. Vairāk nekā 30 uzņēmēji un pašvaldību darbinieki savu skatījumu par teritorijas attīstības iespējām izklāstīja interviju laikā. Lai izzinātu ceļotāju viedokli par Abavas senleju kā tūrisma galamērķi un tā tūrisma piedāvājumu, dažādos parka objektos un pasākumos tika aptaujāti 135 ceļotāji.

Pats plānošanas process jau devis daudz enerģijas, kas vērsta ilgtspējīgas attīstības virzienā. Interviju un teritorijas apsekošanu laikā noteiktas Abavas senlejas tūrisma attīstības stiprās un vājās puses, attīstības problēmas un nākotnes perspektīvas. Plāna izstrādes ietvaros organizēto sanāksmju un semināru laikā izstrādāta tūrisma attīstības vīzija, mērķi un uzdevumi to sasniegšanai. Pieredzes apmaiņas braucieni deva radošo iedvesmu jaunām idejām, taču arī iespēju labāk iepazīt vienu otru, dalīties pieredzē, rast jaunus sadarbības partnerus un satikties neformālā gaisotnē kopēju problēmu un to risināšanas apspriešanai. Plāna gala redakcijas novērtēšanai tika organizēta elektroniska sabiedriskā apspriešana, kuras laikā saņemti vērtīgi ieteikumi plāna satura pilnveidošanai. Arī projekta laikā izstrādātie tūrisma maršruti tapuši, plāna izstrādes ekspertiem konsultējoties ar vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem un speciālistiem.

Paldies visiem, kas līdzdarbojās plāna izstrādē, norādīja uz attīstības problēmām, meklēja tām risinājumus, domāja par neizmantotajām iespējām un nākotnes perspektīvām. Īpašs paldies tiem, kuri sniedza vērtīgus ieteikumus plāna un ceļojumu maršrutu pilnveidošanai, kā arī iesaistījās informācijas izplatīšanā, semināra telpu atvēlēšanā un citos darbos.

Pateicība par palīdzēšanu tūrisma attīstības plāna tapšanā:

Māris Andersons, Sarma Angēna, Maira Apsīte, Uldis Averats, Edvīns Balodis, Renārs Bišofs, Jūta Bitāne, Romunds Brālis, Kārlis Busenbergs, Santra Celmiņa, Jānis Dambītis, Antons Dauģelis, Ilze Dravniece, Liene Done, Andris Dzērve, Signe Ezeriņa, Agnese Fedorenko, Ojārs Feldbergs, Gatis Fomins, Inta Freiberga, Aivars Dainis Freimanis, Ivars Frīdemanis, Ansis Goldbergs, Rodžers Jānis Grigulis, Guntars Indriksons, Mīrta Jansone, Rolfs Jansons, Oskars Jēgermanis, Raivis Jasinskis, Skaidrīte Kalvāne, Aija Kārņupa, Iveta Ķēvica, Valērija Kiškurno, Aira Kronberga, Arta Leimane, Daina Morlata, Laila Pabērza, Inese Pagila, Zigrīda Pelīte, Agris Pētersons, Iveta Piese, Sanda Poriņa, Virma Poga, Aldis Priednieks, Zane Ose, Kaspars Rasa, Anda Ratkeviča, Inese Roze, Uldis Rozenbergs, Līgita Simsone, Jānis Skrins, Ingrīda Smuškova, Līga Sokolovska, Vita Stankusa, Ieva Sūniņa, Kaspars Sūniņš, Anda Štrausa, Inta Vāltre. ●

Foto: Baiba Straziņa

DABAS PARKA ABAVAS SENLEJA VĒRTĪBAS

1. Dabas parks izveidots, lai aizsargātu neregulēto Abavas ielejas posmu no Kandavas līdz ietekai Ventā, Imulas un Amulas lejteces, to savdabīgo un krāšņo ainavu, dabas daudzveidību, bagāto kultūras mantojumu, reģiona unikalitāti un identitāti.

2. Abavas senleja ir viena no iespaidīgākajām plašākajām upju senielejām Latvijā. Tai raksturīgi stāvi krasti, dziļas gravas, smilšakmens un dolomīta atsegumi, ūdenskritumi, vecupes, kā arī izteikta pļavu un mežu mozaīka. Parka ūdenskritumu, avotu un atsegumu aizsardzības nodrošināšanai izveidoti vairāki valsts un vietējas nozīmes ģeoloģiski un ģeomorfoloģiski dabas pieminekļi. Parka ainavām piemīt izcila estētiskā vērtība.

3. Reljefa augstākajās vietās atrodas daudz izdevīgu skatu punktu, kas ļauj pārredzēt plašo ieleju visā tās krāšņumā. Parka teritorijā izceļas ar lielu bioloģisko daudzveidību. Te sastopami gan daudzveidīgi meža, purvu, pļavu, avotu, upju, vecupju un atsegumu biotopi, gan bagāta flora un fauna. Parka dabas aizsardzības nozīmi apstiprina tam piešķirtais Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas Natura 2000 vietas un Eiropas nozīmes putniem nozīmīgās vietas statuss.

4. No dabas aizsardzības viedokļa īpaši nozīmīgs ir Čužu purvs. Tā aizsardzības vēsture aizsākās jau 1927. gadā, kad Kandavas sēravotam piešķīra valsts nozīmes aizsargājamās teritorijas statusu. Čužu purvā atrodas vienīgā krūmu čūžas atradne Latvijā. Tā ir viena no retajām vietām, kur izplūst sēravoti un izgulsnējas šūnakmeni veidojošie avotkalņi. Te sastopami kaļķaini zāļu purvi, strauti, avoti, vecupes, daudzveidīgi pļavu un mežu tipi, kas nelielā teritorijā nodrošina piemērotus dzīves apstākļus vairāk nekā tūkstošiem augu un dzīvnieku sugu. 44 no tām ir retas un aizsargājamas.

5. Abavas senleja ir ne tikai īpaši aizsargājama dabas teritorija, tai piešķirts arī īpaši aizsargājamas kultūrvēsturiskas teritorijas statuss. Kopumā dabas parka teritorijā atrodami 30 arheoloģijas, 11 arhitektūras, 17 mākslas pieminekļi, kā arī 2 pilsētbūvniecības ansambļi – Kandavas un Sabiles vēsturiskā apbūve.

6. Abavas senleja var lepoties ar bagātu kultūras vēsturi. Gan Sabilē, gan Kandavā savulaik atradās Livonijas ordeņa pilis, par kuru eksistenci šobrīd liecina pilskalni un pilsdrupas. Abās mazpilsētās atrodamas daudzveidīgas kultūras liecības: dievnami, mūra tilti, senkapi un vēsturiskas apbedījumu vietas, romantiskas ieliņas ar vēsturiskām ēkām un senie tirgus laukumi, kas atgādina par kādreizējo kultūras dzīvi senlejā.

7. Līdzās kultūrvēsturiskajam mantojumam, ko atstājuši Livonijas ordeņa un Kurzemes hercogistes laiki, par Abavas senlejas unikalitāti liecina teikas, nostāsti, pasakas, senlejas iedzīvotāju saglabātās amatu prasmes, vēsturiskā saimniekošanas un dzīves veida liecības, kā arī citu senlejā dzīvojošo tautu kultūras mantojums.

8. 1991. gadā tēlnieks Ojārs Arvīds Feldbergs seno muīžu Frikspedvāles un Briņķpedvāles teritorijā izveidoja Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeju. 100 hektāru plašā muzeja teritorijā ik gadu norisinās daudzveidīgi mākslas un kultūras pasākumi – koncerti, uzvedumi, izstādes un svētki. Muzeja pasākumi ik gadu pulcē lielu interesentu loku, padarot Pedvāli par nozīmīgu Abavas senlejas mūsdienu kultūras centru. ●

Abavas ielejas ainava.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

Abavas ieleja pavasara palos.
(Foto: Edmunds Račinskis)

Akmens tilts pār Abavu Kandavā.
(Foto: Juris Smaļinskis)

Iela Sabilē.
(Foto: Maija Medne)

Iwandes ūdenskritums.
(Foto: Maija Medne)

Krūmu čūža.
(Foto: Juris Smaļinskis)

Čigānu kultūras nometnes noslēguma gājiens Sabilē.
(Foto: Denis Kretalovs)

Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejā.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

KAS JĀNĒM VĒRĀ, SAIMNIEKOJOT DABAS PARKĀ

*Dabas takas sākums un
informācijas stends dabas
liegumā Čužu purvs.
(Foto: Baiba Straziņa)*

Stingrākie aizsardzības un izmantošanas noteikumi piemēroti dabas lieguma zonai, kurā ietverts Čužu purvs. Lai saudzētu trauslo un jutīgo dabas teritoriju, Čužu purvā ārpus īpaši labiekārtotām vietām aizliegts ierīkot nometnes, celt teltis un kurināt ugunsķurkus, nobraukt no ceļiem, bojāt pļavas, iegūt derīgos izrakteņus un veikt darbības, kas veicina augsnes eroziju, kā arī realizēt vairākas mežsaimnieciskās darbības. Zemes transformāciju, būvniecību un infrastruktūras ierīkošanu drīkst veikt tikai pēc saskaņošanas ar dabas aizsardzības pārvaldi. Rakstiska atļauja nepieciešama arī, lai lieguma teritorijā organizētu publiskus pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēki.

Lai neierobežotu Kandavas, Sabiles un Rendas attīstības iespējas, to teritorijās noteikta neitrālā zona. Tomēr arī tajās, lai saglabātu mazpilsētu īpašo auru, kultūras mantojumu un gleznaino ainavu, aizliegts veikt darbības, kas neatgriezeniski pārveido Abavas senlejai raksturīgo ainavu, izmaina kultūrvēsturiskās vides īpatnības un raksturīgos ainavu elementus, samazina bioloģisko daudzveidību un ekoloģisko stabilitāti.

Pārējā parka teritorija ir ietverta dabas parka zonā. Tās uzdevums ir saglabāt Abavas senlejai raksturīgo ainavu, aizsargājamās pļavu un mežu biotopus, īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas un to dzīvotnes, kā arī nodrošināt kultūrvēstures aizsardzības, sabiedrības izglītošanās un rekreācijas iespējas. Dabas parka zonas teritorijā aizliegts nobraukt no ceļiem, pārvietoties ar motorizētajiem ūdens transporta līdzekļiem, ārpus speciāli ierīkotām vietām kurināt ugunsķurkus, kā arī realizēt atsevišķas mežsaimnieciskās darbības. Lai veiktu zemes transformāciju, ierīkotu tūrismu, izziņas un atpūtas infrastruktūru, rīkotu masu pasākumus vai motorizēto transporta līdzekļu sacensības un treniņbraucienus, nepieciešama rakstiska dabas aizsardzības pārvaldes atļauja.

Īpaši aizsargājamas kultūrvēsturiskās teritorijas statuss nosaka aizliegumu senlejas posmā no Kandavas līdz Rendai veikt vidi degradējošu objektu būvniecību, kultūras un dabas pieminekļu bojāšanu, jaunu objektu būvniecību stāvkrasta ainavu joslā, zemes reljefa pārveidošanu un nozīmīgu ainavas elementu bojāšanu.

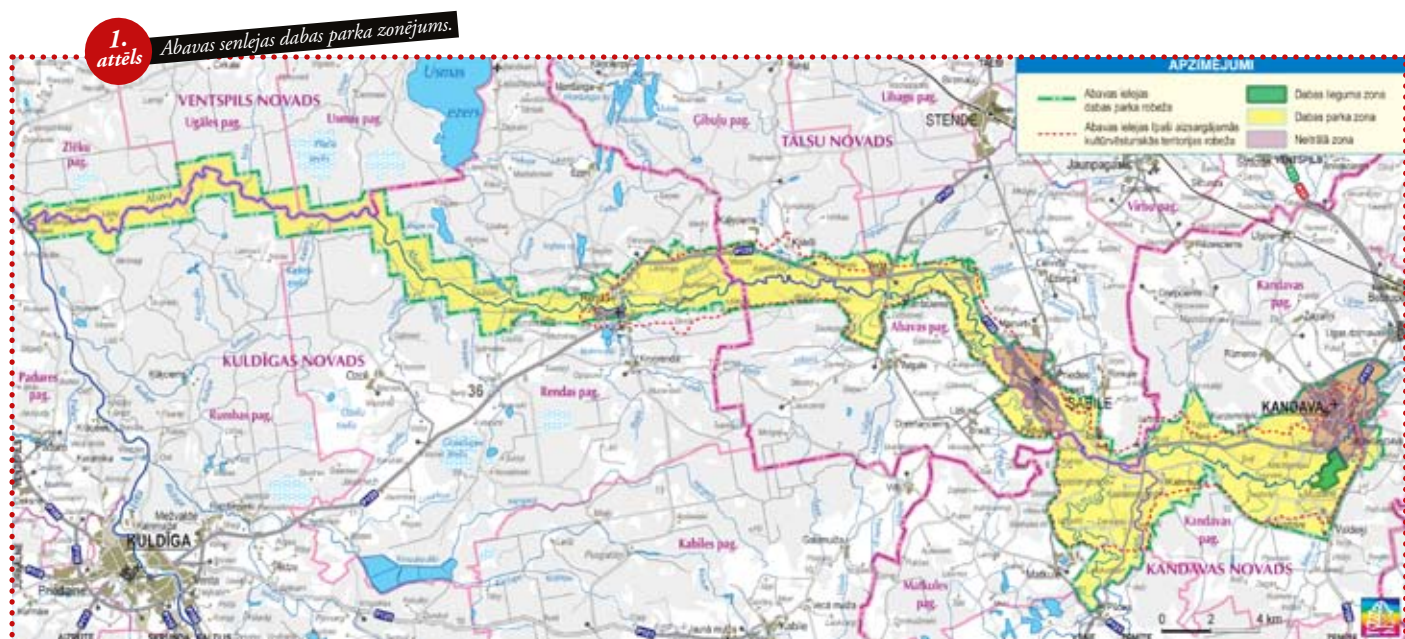
Dabas un kultūras mantojuma aizsardzība ir cieši saistīta ar galamērķa pievilcību. Jo gleznainākas ainavas, daudzveidīgāks dabas un kultūras mantojums, jo lielāka vietas atraktivitāte. Šo potenciālu iespējams stiprināt, izvēloties tos saimniekošanas veidus un tūrisma darbības, kas saudzīgi izmanto un izceļ dabas un kultūras vērtības. Savukārt izpostot šīs vērtības, tiks radīti draudi tūrisma attīstībai nākotnē.

Lai nepārdomāta saimniekošana nenoplicinātu parka dabas un kultūras vērtības, teritorijas tūrisma attīstībā svarīgi ievērot ilgtspējīgas attīstības principus. Ilgtspējīgs tūrisms balstās uz trim savstarpēji līdzsvarotiem elementiem: ekonomiku, cilvēkiem un vidi. Tas neapdraud dabas un kultūras vērtības, sniedz finansiālu labumu teritorijas ekonomikai un uzlabo vietējo iedzīvotāju dzīves apstākļus. Tūrisma attīstības plāns var kalpot kā viens no instrumentiem ilgtspējīgas teritorijas attīstības nodrošināšanai. ●

Abavas senlejas dabas parka un tās dabas pieminekļu izmantošanas kārtība detalizēti uzskaitīta šādos LR Ministru Kabineta noteikumos:

- MK not. Nr. 133 „Dabas parka „Abavas senleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”;
- MK not. Nr. 235 „Īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas „Abavas ieleja” nolikums”;

- MK not. Nr. 474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”.

TŪRISMA VĒSTURE ABAVAS SENLEJĀ

Abavas senleja ir viena no retajām teritorijām Latvijā, kas var lepoties ar vairākus gadsimtus senu tūrisma vēsturi. Pirmās nozīmīgākās tūrisma aktivitātes saistās jau ar Livonijas ordeņa un Kurzemes hercogistes laiku, kad Sabiles un Kandavas ordeņu pilis apmeklēja Livonijas un hercogistes pārvaldītāji. Sabilei un Kandavai kļūstot par tirdzniecības un amatniecības centriem, tās vienlaikus kļuva arī par ceļotāju iecienītām vietām. Mazpilsētu un ceļmalu krogi kalpoja gan par viesību un sanāksmju telpām, gan ceļinieku naktsmājām.

Skatu kartiņa.

(Foto: Latvijas Nacionālās bibliotēkas kolekcija)

19. gadsimta vidū līdz ar latviešu tautas nacionālo atmosfēru, vācbaltu kultūrā parādījās interese par vēsturi un ceļošanu. Pirmie latviešu izglītības un kultūras darbinieki devās dzimtajās zemes apceļojumos. Iespējams, tieši šajā laikā radās apzīmējums „Kurzemes Šveice” kā poētisks salīdzinājums stāvājiem

Abavas nogāžu pakalniem.

1903. gadā Čužu purva apkārtnē atvēra Sērūdeņu avotu iestādi, kur piedāvāja ārstniecības pakalpojumus ar sēru bagātinātos ūdeņos un dūņās. Te ārstēja gan reimatismu, gan nervu, ādas un sieviešu kaites. Pateicoties sēravotu dziednieciskajām spējām, Kandavai tika paredzēta liela nākotne kā kūrvietai, taču daudzsološās nākotnes ieceres pārtrauca II Pasaules karš.

1911. gadā Matkules pagasta „Busēs” atvēra pirmo tūristu apmetni Latvijā. Busenbergu dzimtas pārstāvju saglabātās viesu grāmatas un citas tā laika liecības ir interesants tūrisma vēstures izpētes avots. 20. gs. 30. gados senlejas apkārtnē darbojās jau 8 tūristu mītnes. Gulēšana bieži tika organizēta sienā. Nakšņošanas pakalpojums cenas ziņā tika vērtēts zemāk par kārtīgu ēdināšanu.

Padomju laikā sākot ar sešdesmitajiem gadiem straujāk attīstījās vietējais tūrisms. Tika izstrādāti simtiem tūrisma maršrutu, celtas tūristu bāzes un kempingi. Abava kļuva par vienu no iecienītākajām ūdens tūrisma upēm. Lielu popularitāti iemantoja atpūtas bāze „Plosti”. Pēc plaša sporta kompleksa, baseina un kartinga trases izbūves Kandava kļuva par vissavienības mēroga sporta un atpūtas bāzi. Maršrutos starp dabas un kultūras tūristu piesaistēm tika iekļautas varoņiņu notikumu piemiņas vietas no

Sērūdeņu avotu iestāde 1922. gadā.

(Foto: Latvijas Nacionālās bibliotēkas kolekcija)

revolūcijas vai abu pasaules karu laikiem ar zināmu padomju propagandas devu.

Līdzīgi kā citviet Latvijā, pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas arī Abavas senlejas tūrisma nozarē iestājās apsīkums. Taču jau deviņdesmito gadu vidū atsākās tūrisma nozares izaugsme.

Šobrīd senleja un tās tuvākajā apkārtnē darbojas 35 tūristu mītnes, nodrošinot vairāk nekā 1000 gultas vietas vasarās un 600 – ziemas sezonā. Vasaras sezonā papildus tiek piedāvāts izmantot vairāk vai mazāk labiekārtotas telšu vietas. Plašs ir viesību telpu un pirts pakalpojumu piedāvājums. Ēdināšanas iespējas piedāvā 14 ēdināšanas uzņēmumi, no kuriem 10 strādā visu gadu. Lielākā daļa šo uzņēmumu izvietoti Kandavas un Sabiles mazpilsētās. Ārpus pilsētām ēdināšanas pakalpojumi pieejami vien lielākajos tūrisma objektos – „Plostos”, „Zviedru cepurē”, „Imulās” un Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejā. Kandavā, Rendā un Plostos pieejams daudzveidīgs laivu nomas un ar laivošanu saistītu pakalpojumu piedāvājums. Laivu noma pieejama arī lielākajā daļā naktsmītņu, kas atrodas Abavas upes krastos. Vairāki uzņēmumi nodrošina arī velosipēdu nomu, peintbolu, kartingus un citas aktīvās atpūtas iespējas. Zviedru cepurē, kā arī netālu no parka robežām esošajos Indānos un Zāgerkalnos pieejamas zirgu izjādes. „Avotu” saimnieki, kuru pamatdarbība saistīta ar laivu nomu un laivošanas pakalpojumu sniegšanu, piedāvā izbraucienus zirgu vilktā pajūgā, pikniku un karstu pirti brauciena noslēgumā. ●

NOZĪMĪGĀKĀS TŪRISTU PIESAISTES

Skats uz Abavu no Čužu purva takas.
(Foto: Maija Medne)

Abavas rumba.
(Foto: Juris Smaļinskis)

Īvandes ūdenskritums.
(Foto: Baiba Srazdiņa)

Čužu purva dabas takā.
(Foto: Juris Smaļinskis)

1. Abavas senlejas dabas parks ir īpaša teritorija. Tā ir nozīmīga ne tikai bioloģiskās daudzveidības, bet arī ainavas un kultūras mantojuma saglabāšanai, sabiedrības izglītošanai, tūrismam un apkārtnes iedzīvotāju rekreācijai.

2. Dabas parka centrālā ass ir Abavas upe. Tā ir populārākā ūdens tūrisma upe Kurzemē, kas laivot gribētājus saista gan pavasara straujūdeņos, gan vasaras rāmajā plūdumā. Upes krastos pieejams plašs tūristu mītņu, ūdens tūristu apmetņu un atpūtas vietu klāsts. Apkārtnes uzņēmēji nodrošina precīzus pakalpojumus, piedāvājot gan laivu nomu, gan to transportu. Laivotāji ērtībām izstrādāti dažāda garuma ūdens tūrisma maršruti, kas piemēroti gan iesācējiem, gan pieredzējušiem braucējiem. Iesācējiem pieejami instruktoru pakalpojumi. Ik pavasari Abavā tiek organizētas ūdens tūrisma sacensības.

3. Viens no populārākajiem un plašāk apmeklējamiem parka dabas objektiem ir Abavas rumba, ko veido gandrīz divus metrus augsta dolomītu kāple. Tās krastā labiekārtota plaša atpūtas vieta, kura 2009. gadā nominēta par ģimenei draudzīgāko atpūtas vietu Kurzemē. Pēc atpūtas vietas apsaimniekotāju datiem 2010. gada vasarā te atpūtās 15000 cilvēku. Palu laikā Abavas rumbu iecienījuši ekstrēmākie ūdens tūristi. Ik pavasari no tās sākas straujūdens airēšanas sacensības „Kursas pavasaris”, kas ieņem nozīmīgu vietu Latvijas ūdens tūristu kalendārā. Vasarās rumbas augšējā daļa ir lieliska vieta ūdens pastaigām.

4. Gleznainās Abavas pietekas Imula un Amula palu periodā izceļas ar pievilcīgām laivošanas vietām pieredzējušiem laivotājiem un asu izjūtu cienītājiem. Imulas krastos 2001. un 2002. gadā ierīkotas pastaigu takas, taču to labiekārtojums gadu gaitā ir novecojis un marķējums – izzudis.

5. Pašā Rendas centrā atrodami ainaviskie Īvandes ūdenskritumi – divi ainaviski ūdenskritumi uz Īvandes upītes. Gar ūdenskritumiem ierīkotas koka laipas, pāri upei – tiltiņš. Infrastruktūra veidota, saudzējot vecos kokus ielejas nogāzē, kas veido īpašu vietas noskaņu.

6. Māras kambari, Abavas Velnala un Velnakmens jau izsenis ierindoja starp Kurzemes populārākajiem tūrisma objektiem. Lai arī ik gadu tos apmeklē ievērojams apmeklētāju skaits, to apsaimniekošanas jautājumi nav atrisināti. Velnala un Velnakmens apkārtnē joprojām nav labiekārtota, un lietainā laikā Velnalas apskate ir pat bīstama. Atbilstoši labiekārtoti nav arī Māras kambari. No stāvlaukuma līdz Māras kambariem ierīkota pastaigu taka, taču arī tās labiekārtojums ir novecojis un vairs nav piemērots apmeklētāju uzņemšanai.

7. Senlejas dabas daudzveidība ir stratēģisks pamats izziņas tūrisma attīstībai. Jau šobrīd dabas parkā ir izveidotas vairākas dabas izziņas takas. Kandavā Čužu purva dabas lieguma zonas teritorijā ierīkota Čužu purva dabas taka. Te iespējams apskatīt vienīgo krūmu čužas atradni Latvijā, kā arī gleznainas ainavas, mežus, pļavas, kaļķainus zaļu purvus, vecupes, avotus, kas izgulsnē avotkalņus, retus savvaļas augus un, ja paveicas, arī dzīvniekus. Purva malā aplūkojamas vēsturiskās sēravotu dziednīcas drupas un sēravots, kura ūdeņi 20. gs. sākumā izmantoti dziedniecībā.

8. Gida pavadībā, izstaigājot Drubazu botānikas taku, var iepazīt dzīvei savvaļā pielāgotu mājlopu ganības, ziediem bagātas pļavas, citviet Latvijā reti sastopamas kadiķu audzes, kaļķainus zaļu purvus un avotus, kur izgulsnējas avotkalņi. Papildus Drubazu saimnieki takas apmeklētājiem piedāvā izmantot atpūtas vietas, īrēt laivas vai izmēģināt vienu no Abavu šķērsojošajiem trošu ceļiem. ▶

Laivu brauciens pa Abavu.
(Foto: Baiba Srazdiņa)

Laivošana Imulā.
(Foto: Juris Smaļinskis)

Abavas velnakmens.
(Foto: Aiga Petkēvica)

Apmeklētāji Drubazu botānikas takā.
(Foto: Maija Medne)

9. Skats pār Abavas ieleju no Greiļu kalna.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

11. Rodeļu trase "Zviedru cepure".
(Foto: Baiba Strazdiņa)

13. Sabile Abavas krastos.
(Foto: Maija Medne)

15. Kandavas luterāņu baznīca.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

9. Abavas ieleja ir izteikti ainaviska. Ne velti to mēdz dēvēt par Kurzemes Šveici. Daudzviet no ielejas nogāzēm paveras izcili skati ar tālu skata perspektīvu. Diemžēl tikai retais no tiem ir dabā izcelts un labiekārtots. Viena no retajām labiekārtotajām skatu vietām ierīkota Greiļu kalnā, kas ir augstākā vieta visā parka teritorijā. Lai arī kāpnēm kalnā nepieciešami atjaunošanas darbi un kalna pakājē vēlams uzstādīt informācijas stendu un ierīkot atpūtas vietu, skatu vieta ir sakopta un apsaimniekota. Viens no skaistākajiem skatiem pār plašo senleju paveras no Čāpuļiem, kur apmeklētāju ērtībām ierīkots stāvlaukums.

10. Brīnišķīgs skats uz straujās Īmulas upes ieleju paveras no Buses jeb Matkules pilskalna, kurš atrodas tās ielokā. Par ainavas krāšņumu tas apbalvots ar diviem Eiropas kultūras mantojuma karogiem, kuri glabājas netālajās Buses mājās. Sarežģīto pilskalnu piecpakāpju reljefu vislabāk aplūkot bezlapu periodā, kad ainavas neaizsedz krasta augājs. Pateicoties senlejas iedzīvotāju un Abavas ielejas attīstības centra iniciatīvai, pilskalna apkārtnē ierīkoti atsevišķi labiekārtojuma elementi, taču gadu gaitā tie ir nolietojušies, un šobrīd tos nepieciešams atjaunot un pilnveidot.

11. Nozīmīgs ir daudzpusīgais „Zviedru cepures” piedāvājums: rodeļu trase vasarā un slēpošanas kalns ziemā. Mierīgākas atpūtas cienītājiem te iespējams doties izjādē, izstaigāt Ainavu taku un iepazīt vienu no augstvērtīgākajiem senlejas skatiem, doties izjādē vai atpūsties atpūtas bāzes kafejnīcā. Zviedru cepures piedāvājums nodrošina lielāko tūristu plūsmu Abavas senlejā visa gada garumā. Leģenda vēsta, ka Zviedru cepures uzkalniņu Zviedru kara laikā izveidojuši zviedru karavīri, ar cepurēm sanesot zemi zviedru karavadoņa un viņa sievas apbedīšanas vietā.

12. Kandavas senatnīgo atmosfēru vislabāk iepazīt, izstaigājot Kuršu un Bruņinieku pilskalnu, uzkavējoties vecpilsētas laukumā un izstaigājot Talsu, Sabiles un Lielās ielas vecpilsētas daļu. Kandava pamatoti lepojas ar senāko akmens mūra tiltu Latvijā.

13. Vienā no ainaviskākajiem Abavas posmiem uzcelta Sabile, kuras vēsturiskais centrs ir 15.–19. gadsimta pilsēt būvniecības pieminekļi.

14. Kandavas Bruņinieku pilskalnu ar pilsdrupām un Pulvertorni, kā arī Sabiles pilskalnu iecienījuši ne tikai pilsētas viesi, bet arī vietējie iedzīvotāji, kas labprāt izmanto pilskalnus ierīkotās atpūtas vietas. Skvērā pie pilskalnu uzstādīts Bruņinieku pils makets. Apmeklētāju ērtībām labiekārtojums ierīkots arī Kandavas kuršu pilskalnā. No pilskalniem paveras pievilcīgi skati uz Abavas senleju un vecpilsētu namu jumtiem.

15. Kurzemes mazpilsētu pilsētvidē nozīmīgu vietu ieņem dažādu konfesiju dievnamu. Kandavas luterāņu baznīcā atrodas nozīmīgi mākslas pieminekļi: altārglezna, ērģeles, kancele, biktssols, kristāmtrauks, vairākas skulptūras un baroka kokgriezumi. Vasaras sezonā tā atvērta arī ārpus dievkalpojumu norises laikiem, ļaujot mākslas vērtības aplūkot arī pilsētas viesiem. Sabiles luterāņu baznīca lepojas ar Latvijā vecāko kanceli un 1450. gadā lieto baznīcas zvanu, kura skaņas vēl šodien aicina ļaudis uz svētdienas dievkalpojumiem.

16. Sabiles simbols ir vīna kalns. Tā vīnogulāju stādījumi reiz minēti Ginesa rekordgrāmatā kā vistālāk ziemeļos iekoptais vīna dārzs. Jūlija pēdējā nedēļas nogalē ik gadu tiek rīkoti Sabiles Vīna svētki, kas pulcē vīna cienītājus gan no Latvijas, gan ārvalstīm. Gados, kad padevusies laba raža, vīna degustāciju organizē Sabiles TIC darbinieces. Lai uzsvērtu šā vīna unikālītāti, vīna degustācijas process jāveido kā ekskluzīvs piedāvājums vīnu baudītājiem.

17. Viens no nozīmīgākajiem Kurzemes kultūras tūrisma objektiem ir Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs. Tā ir vieta ar pasaules skanējumu un radošu piedāvājumu, kurā jebkuram apmeklētājam tiek dota iespēja vērot mākslas un dabas mijiedarbību un līdzdarboties muzejā notiekošajos procesos. Muižu apkārtnes ainavā eksponēti vairāk nekā 150 tēlnieka un citu Latvijas un ārzemju

10. Skats uz Īmulu no Matkules pilskalna.
(Foto: Maija Medne)

12. Kandavas vecpilsēta.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

14. Kandavas Pulvertornis un Bruņinieku pilskalns.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

16. Sabiles vīna kalns.
(Foto: Maija Medne)

Brīvdabas mākslas muzejs Pedvālē.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

17

Kandavas novada muzejs.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

19

Sabiles meistara darinātās rotas.
(Foto: Elīna Kalēja)

21

Sabiles Vīna svētki.
(Foto: www.sabile.lv)

23

mākslinieku darbi, kas radīti Pedvālē organizētos plenēros. Muzeja teritorijā regulāri tiek rīkoti dažādi pasākumi. Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeja piesaistītās kultūras tūristu plūsmas sniedz iespēju nopelnīt arī citiem pakalpojumu sniedzējiem apkārtnē.

18. Modernās mākslas ekspozīcijas tiek izstādītas arī Sabiles mūsdienu mākslas un kultūras centrā „Sinagoga” un galerijā „Vējaspārns” Kandavā.

19. Valgales muižā ierīkotajā Sabiles novada muzejā apskatāma Sabiles novadpētniecības kolekcija, kas liecina par novada dzīvi no 19. gs. līdz mūsdienām. Kandavas novada muzejā var aplūkot gan pastāvīgās ekspozīcijas darbu un fotogrāfiju izstādes. Viens no savdabīgiem eksponātiem ir muzejā eksponētais PSRS valsts bankas nodaļas naudas seišs no 20. gs. 50. gadiem. Pūces dzirnavās ierīkots ģenerāļa Ludviga Bolšteina muzejs.

20. Pašā Sabiles centrā pilsētas apmeklētāju uzmanību piesaista Leļļu dārzs, kur izvietotas vairāk nekā 200 salmu lelles, kas ietērptas lietoto apģērbu tērpos. Turpat netālu „Zeķu krogā” iespējams aplūkot gan plašu zeķu, pogu un kaklasaišu kolekciju, gan senu darbarīku ekspozīciju. Bērnus šeit priecē rotaļlietu istaba, bet pieaugušos – iespēja iepazīt mājas vīnu gatavošanas tradīcijas. Blakus viesu namam „Imulas” ierīkots Pasaku mežs, kurā mitinās no koka veidoti pasaku tēli – Trīs sivēntiņi, Antiņš, Vinnijs Pūks, Kaķītis ar visām dzirnavām, Ķēniņš un cūku gans. Pasaku mežā iespējams spēlēt dažādas iesaistošas spēles un izcināt pasaku meža ķēniņa titulu. Šie nelieli, bet interesantie objekti lieliski iekļaujas tūrisma plūsmā, jo ir viegli pieejami un atrodas pa ceļam uz populārākajiem un tūristu iecienītākajiem galamērķiem – Zviedru cepuri, Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeju un citiem.

21. Nozīmīgs tradīciju turpinātājs ir Sabiles novada Amatnieku centrs. Centra telpās apskatāmi izšuvumi, adījumi, tamborējumi, tekstilmozaikas un austi tērpi. Latvijas Amatniecības kameras diplomēta rotkaļa Harija Jaunzema darbnīcā Sabilē ikviens var aplūkot seno latviešu rotu un svētzīmju izstādi, izzināt rotkaļa darbu un noklausīties aizraujošu stāstījumu par senajām rotām, to valkāšanas tradīcijām un nozīmi. Biedrība „Rājumi” piedāvā iespēju darboties radoši – zīmēt, gleznot un veidot mālu.

22. Abavas senlejā un tās apkārtnē iespējams iepazīt arī daudzveidīgas dabai draudzīgas lauksaimniecības tradīcijas. „Indānu” saimnieki saviem viesiem ļauj aplūkot tradicionālus Latvijas lauku sētas dzīvniekus un senu priekšmetu un darbarīku kolekciju, nogaršot lauku pienu, medu, zaļu tējas, dārza veltes, kā arī saimnieces ceptus sklandraušus un tortes. Īpaši pārsteigumi sagatavoti kāziniēkiem. „Birznieku” saimnieki interesentiem piedāvā nobaudīt vai iegādāties turpat gatavotus svaigus un kūpinātus kazas sierus. Bioloģiskā zemnieku saimniecība „Krikši” nodarbojas ar gaļas lopkopību. Valdeķos pieejama saimniecības „Ivetas zirgi” apskate. Kroņrendas „Upmaļos” iespējams izstaigāt ārstniecības augu laukus, izzināt katra auga dziednieciskās spējas, degustēt zaļu tējas, kā arī iegādāties dažādu zaļu tēju maisījumus un zaļu spilventiņus. „Upmaļu” saimnieki ar biodinamisko lauksaimniecību sāka nodarboties jau 1990. gadā un tagad, rīkojot seminārus, zināšanas nodod citiem interesentiem. Netālu esošā Usmas ezera krastā „Zāģkalnu” saimniece saviem viesiem piedāvā pašu kūpinātu zivju un kūpinātu brekšu konservu degustāciju. „Zāģkalnu” saimnieki gan ziemā, gan vasarā aicina interesentus doties līdzī zvejā.

23., 24. Abavas senlejā ik gadu norisinās vairāki pasākumi un svētki. Nozīmīgākie no tiem ir Sabiles vīna svētki, Kandavas novada svētki, mākslas performances Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejā, sporta sacensības (kartings, riteņbraukšana, laivošana), gadskārtu atzīmēšana (Lieldienas, Līgo, Ziemassvētki), kā arī dažādi pasākumi brīvdabas estrādēs (koncerti, teātra izrādes u. c.), kas ik gadu Abavas senlejai piesaista ievērojamu apmeklētāju skaitu. •

Mūsdienu mākslas un kultūras centrs „Sinagoga”.
(Foto: Maija Medne)

18

Leļļu dārzs Sabilē.
(Foto: Andris Klepers)

20

Govju ganāmpulks pļavās pie Zvejnieku tilta.
(Foto: Aiga Petkēvica)

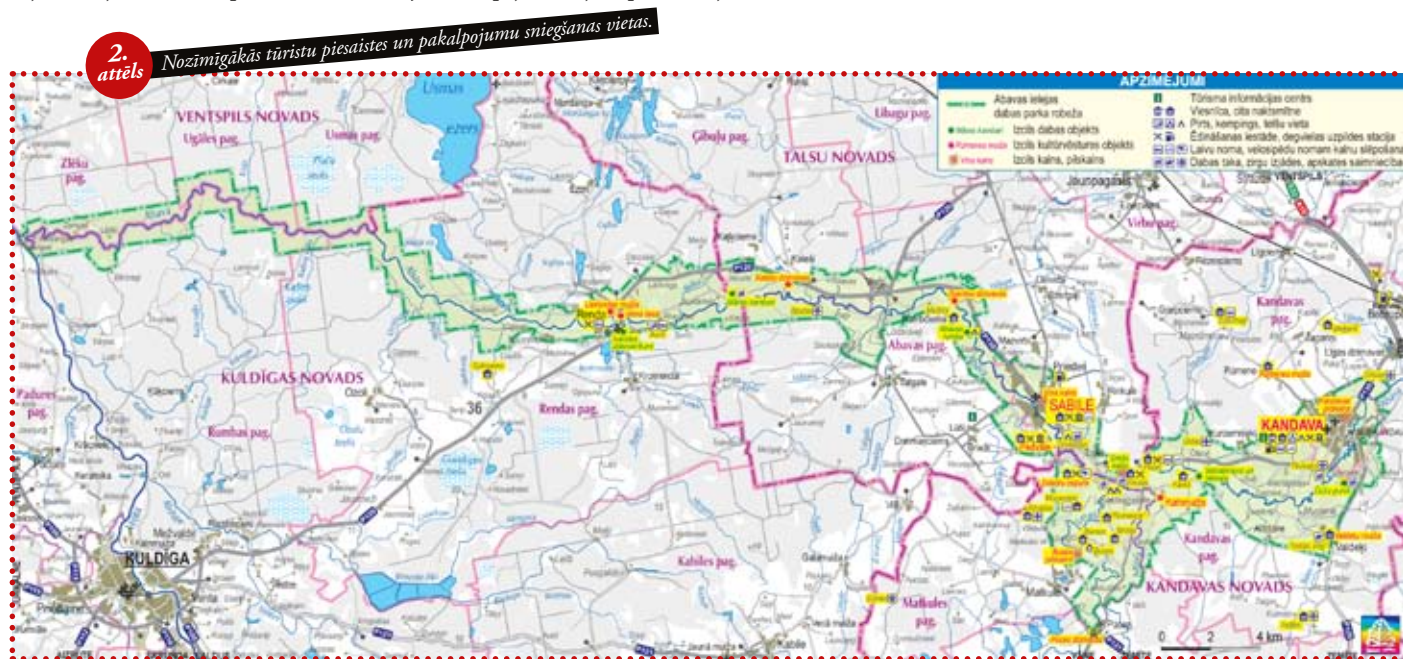
22

Sabiles Vīna svētki
(Foto: Denis Kretalovs)

24

Tūrisma attīstības plāna izstrādes laikā Abavas senlejā kopumā tika apzinātas vairāk kā 80 tūrisma piesaistes, taču šeit pieminētie (2. attēls) uzskatāmi par populārākajiem un nozīmīgākajiem objektiem, kas piesaista lielāko daļu no kopējā senlejas apmeklētāju skaita.

Skats pār Abavas ieleju no Ainažu takas.
(Foto: Juris Smaļinskis)

PROBLĒMAS UN NEIZMANTOTĀS IESPĒJAS

Stiprās puses

Abavas senleja ir Latvijā atpazīstams tūrisma galamērķis ar senām tradīcijām. Tūrisma plūsma Abavas senlejā ir lielāka un tūrisma infrastruktūra labāk attīstīta nekā vairumā citos Latvijas tūrisma galamērķos. Daudzi senlejas dabas un kultūras objekti ir tautā iemīļoti un bieži apmeklēti. Piedāvājums ir daudzveidīgs – saistošas lietas te var rast gan aktīvās atpūtas, gan dabas, vēstures, tradicionālās kultūras un modernās mākslas cienītāji. Ikgadējie senlejas pasākumi (Sabiles vīna svētki,

Kandavas novada svētki, Jāņu svinības Pedvālē u. c.) pulcē ievērojamu apmeklētāju skaitu. Abavas senleja ir arī iecienīts ziemas tūrisma galamērķis.

Parka novietojums starp Rīgu un citiem Kurzemes galamērķiem (īpaši Kuldīgu un Ventspili) ir ļoti izdevīgs, jo ļauj piesaistīt gan šo pilsētu iedzīvotājus, gan to viesus. Lai arī ceļu kvalitāte ir uzlabojama, ceļu tīkls ir pietiekami blīvs, un lielākā daļa apskates objektu ir ērti sasniedzami. Teritorijai raksturīga daudzveidība ir visā

Te nav arī viena izteikta centra. Tūristi kā tādu redz gan Kandavu, gan Sabili.

Galamērķis apvieno profesionālus, zināšanas un pieredzi iespējams izmantot kopīgu mērķu sasniegšanā. Senlejas uzņēmēji nodrošina lielu daļu no tūristiem nepieciešamajiem pakalpojumiem: naktsmītnes, ēdināšanas iespējas, veikalus, bankomātus, transporta pakalpojumus, degvielas uzpildes stacijas, interneta pieejas punktus u. c.

Neizmantotās iespējas

Lai arī Abavas senleja var lepoties ar bagātīgu tūrisma piedāvājumu, tas ir sadrumstalots. Vairums senlejas viesu apmeklē tikai populārākās parka vietas (Sabili, Kandavu, Zviedru cepuri vai Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeju), daudz mazāk izvēloties nomaļākos vai mazāk zināmos objektus. Līdz ar to lielākā ceļotāju daļa Abavas senlejā pavada vien pāris stundas, lai arī esošais piedāvājums ir pietiekami daudzveidīgs, lai viesi teritorijā uzturētos ilgāk. Lai veicinātu ilgāku ceļotāju uzturēšanos senlejas apkārtnē, tūrisma uzņēmējiem ciešāk jāsadarbojas jau esošo tūristu plūsmu organizēšanā un kopīgu piedāvājumu veidošanā. Palielinoties konkurencei ar citiem Latvijas tūrisma galamērķiem, Abavas senlejas tūrisma pakalpojumu sniedzējiem nepieciešams kļūt

vienotākiem, rodot sadarbību savstarpējās konkurences apstākļos.

Ceļotāji Abavas senlejā jutīsies gaidīti, ja tās teritorijā būs lielāks apskates objektu labiekārtojums: stāvlaukumi, apstāšanās un atpūtas vietas, labierīcības, laivu piestātnes un ūdens tūristu apmetnes, lietderīga un izglītojoša satura informācijas stendi un precīza norāžu sistēma. Dažādos laikos un dažādu aktivitāšu ietvaros parka teritorijā izstrādāti vairāki velosipēdistu, pārgājēju un pastaigu maršruti, tomēr retais no tiem šobrīd ir dabā atpazīstams, labiekārtots un atbilstoši apsaimniekots. Nepietiekama ir esošo maršrutu sasaiste, lai senleja kļūtu par labu vietu garām, izzinot un piedzīvojot sološām pastaigām.

Izteiksmīgā parka ainava paver plašas

iespējas, lai pēc atbilstošas infrastruktūras ierīkošanas tā kļūtu par iecienītu ainavu vērošanas vietu. Kaut arī Abavas senleja izceļas ar lielu bioloģisko daudzveidību, maz ir izmantotas sugu un dabas procesu izziņas iespējas. Līdz šim tūrisma veiksmīgi izmantotas pļavu un ārstniecības augu iepazīšanas iespējas. Taču tikpat veiksmīgi iespējams izmantot arī bagāto senlejas taurēnu, spāru un putnu sugu daudzveidību.

Par maz tūrisma izmantots arī bagātais senlejas kultūras mantojums – kuršu senvēsture, Kurzemes hercogistes un pirmās Latvijas brīvvalsts laiki, senleja dzīvojošo tautu mantojums. Tūrisma piedāvājumā plašāk varētu būt iekļauti neseni vēstures notikumi, piemēram, filmu uzņemšanas vietas.

Problēmas

Līdz šim nav atrisināti vairāku apmeklētāju iecienītu apskates objektu apsaimniekošanas jautājumi. Kritiskākā situācija ir Māras kambaros un Velnalā. Abi objekti nav labiekārtoti un slapjā laikā ir pat apmeklētājiem bīstami, taču tos plaši reklamē. Tādējādi tiek veicināts apmeklētāju pieplūdums. Rezultātā alas tiek vēl vairāk degradētas. Vīlušies ir arī alu apmeklētāji, kuri skaistas ainavas vietā redz neapsaimniekotu un apmeklētāju degradētu objektu.

Līdz galam nav atrisināti arī Abavas upes un tās krastu apsaimniekošanas jautājumi.

Liela daļa tūristu Abavas senlejā piestāj uz brīdi (pa ceļam uz tālāku galamērķi – Kuldīgu, Ventspili vai Baltijas jūras krastu) un nesniedz lielu ieguldījumu teritorijas attīstībā. Tūrisma plūsmā ir novērojama arī sezonālitate – lai gan Zviedru cepures slēpošanas trase apmeklētājus piesaista arī ziemas sezonā, tomēr lielākā daļa tūristu teritoriju apmeklē laikā

no maija līdz oktobrim.

Lai mērķtiecīgi plānotu tūrisma attīstību, trūkst pilnvērtīgas tūrisma statistikas. Nav realizēti arī tūrisma veicināšanas pasākumi, kuru realizēšana bija ielānota jau pirms vairākiem gadiem. Tūrisma objektu apsaimniekotāji nereti nespēj piesaistīt naudu no apmeklētājiem tūrisma infrastruktūras uzturēšanai, kā arī ēdināšanas vai nakšņošanas piedāvājumos netiek izcelts reģionam raksturīgais.

Konkurence un iespējas

Abavas senlejas būtiskākais konkurents ceļotāju piesaistē ir Gaujas senleja Siguldā apkārtnē. Gan viens, gan otrs galamērķis apmeklētājus piesaista ar zelta rudens, skolēnu ekskursiju un aktīvā tūrisma piedāvājumu – pārgājēju, velo tūrisma, slēpošanas un laivošanas iespējām gan pavasara un rudens straujūdeņos, gan vasaras mazūdens periodā. Taču ja Gauja kā upe „pazūd” Siguldā, Cēsu un citos apkārtnes piedāvājumus, tad Abava

iezīmējas kā centrālā stīga, kas vieno visas apkārtējās tūristu piesaistes. Ierosmi turpmākai upes galamērķa attīstībai var smelties, izpētot tūrisma organizēšanas sistēmu Mozeles ielejā Vācijā (sk. tīmekļa vietnē www.moselle.de).

Lai Abavas senleja kļūtu par vienotu un konkurētspējīgu galamērķi, nepieciešama labi funkcionējoša tūrisma organizēšanas sistēma. Daļēji šo funkciju pilda Abavas ielejas attīstības centrs, taču, lai tas

kļūtu par galveno Abavas senlejas attīstības virzītājspēku, nepieciešams būtiski uzlabot tā kapacitāti. Biedrības darbībā daudz aktīvāk jāiesaistās gan pašvaldībām, gan parka un tā apkārtnes uzņēmējiem, kuriem jāklūst par ideju virzītājiem un realizētājiem. Izaicinājums ir pašvaldību spēja sadarboties un uzņēmēju vēlme līdzdarboties tūrisma attīstības jautājumu risināšanā. ●

1. Biol. saimn. „Drubazas” saimnieks Andris Dzērve. (Foto: Baiba Strazdiņa)

3. Skats no Greiļu kalna. (Foto: Agnese Priede)

5. Tirdziņš Vīna svētkos Sabīlē. (Foto: www.sabile.lv)

7. Kandavas ozolziļu kafija. (Foto: Inese Valtenberga)

ABAVAS SENLEJAS ATTĪSTĪBAS VĪZIJA

1. **ABAVAS SENLEJA** ir Baltijas mēroga dabas, kultūras, izziņas un aktīvā tūrisma galamērķis ar ainavisku izcilību, kvalitatīvu un apsaimniekotu tūrisma un sociālo infrastruktūru, augstu dabas daudzveidību, kvalitatīvām, pievilcīgām, Kurzemi un Abavas senleju reprezentējošām tūristu piesaistēm, veiksmīgiem tūrisma uzņēmējiem un ar dzīvi apmierinātiem, par teritoriju lepniem vietējiem iedzīvotājiem, kuri iesaistās tūrisma piedāvājuma veidošanā un gūst no tā ekonomisku labumu.

2. **ABAVA** – ūdens tūristu iecienītākā upe Kurzemē un viena no populārākajām laivošanas vietām Latvijā. Tīra, dabiska un likumota, tā sola piedzīvojumus katrā pagriezienā. Ūdens tūristi šeit jūtas gaidīti un aprūpēti, jo upes apsaimniekotāji tās krastos ierīkojuši atbilstošu infrastruktūru (labiekārtotas ūdenstūristu apmetnes, laivu ielaišanas vietas, automašīnu novietošanas iespējas, informācijas standus un norādes) un piedāvā ērtus laivošanas pakalpojumus: laivu nomu, transportu, ēdināšanu, naktsmītnes, pirtis, malķu ugunsgrūdu kurināšanai, senleja un tās apkārtnē audzētu un ražotu pārtikas produktu piedāvājumu. Upe ir senlejas tūrisma galamērķa centrālā ass, ar kuru sasaistītas arī pārējās parka tūristu piesaistes.

3. **ABAVAS SENLEJA IR AINAVISKI IZCILA VIETA DABAS BAUDĪŠANAI.**

Gleznainākajās vietās ierīkoti skatu laukumi, atpūtas vietas, uzstādīti skatu torņi, skatu platformas un informācijas stendi, kas stāsta par ainavas veidošanos, vēsturi un tagadni. No vienas skatu vietas pie nākamās ceļotājus aicina labiekārtots, apsaimniekots un sasaistīts taku tīkls. Pārgājienu maršrutu īsināšanai un izklaidei Abavu iespējams šķērsot, izmantojot gan braslus, gan vēsturiskos trošu ceļus un gājēju tiltiņus. Abavas senlejas pastaigu takas iesniedzas Imulas un Amulas ielejās, ļaujot iepazīt arī šo ieleju skaistākās vietas. Tiem, kam nepatīk staigāt, iespējams baudīt dabas un mazpilsētu saskanīgās ainavas no augšas, pārlidojot teritoriju ar paraplānu. Ziemā taku maršrutos ierīkotas distanču slēpošanas trases. Abavas senlejas dabas bagātības iespējams iepazīt, gan dodoties pastaigās ziņošu gidu pavadībā, gan ciemojoties vietējās saimniecībās, kur demonstrē senču gudrības un māku „sadzīvot ar dabu”. Par parka ainavu vērošanas, pārgājienu un dabas izziņas iespējām stāstīts aktuālos un saistošos tūrisma ceļvežos.

4. **SABILES VĪNA KALNS** ir ne tikai leģendāra vieta ikgadējiem vīndaru svētkiem, bet arī vieta, kur degustēt no vīnogām un citām dabas veltēm raudzētus vīnus. Īpaša atrakcija ir Sabīlē audzētā, ekskluzīvā vīna degustācija. Jaunās ražas vīna pirmās pudeles atvēršanas pasākums tiek izsludināts visā valstī. No vīna ražošanas blakus produktiem tiek ražoti dabiski kosmētikas līdzekļi, stipri dzērieni un citi izstrādājumi. Ar vīnu un vīnogām saistītus suvenīrus, vīnogulāju stādus, kā arī dažādus vīna un vīnogu izstrādājumus iespējams iegādāties apkārtnes veikalos. Vīna kalna un apkārtnes mājražotāju vīnu degustācija pieejama senlejas krodziņos.

2. Ūdenstūrists Abavā. (Foto: Juris Smaļinskis)

4. Vīna andele Sabīles Vīna svētkos. (Foto: Foto: www.sabile.lv)

6. Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejā. (Foto: Laila Pilāģe)

9. Abavas ielejas attīstības centrs. (Foto: Iveta Piese)

8

Čigānu dejas.
(Foto: Baiba Strazdiņa)

5. **SABILE, KANDAVA UN RENDA IR ŠARMANTAS UN SAIMNIECISKI ROSĪGAS MAZPILSĒTAS**

ar saglabātu vēsturisko auru: koka apbūvi, bruģētām un likumotām ieliņām, atraktīvām vēstures izziņas ekspozīcijām, „dzīviem” muzejiem, amatnieku darbnīcām, alus un vīna darītavām, kuršu, hercoga Jēkaba un pirmās Latvijas brīvvalsts laikam tipiskiem krogiem un tirdziņiem. Īpaši izceltas unikālas vietas: Kandavas akmens mūra tilts, Pulvertornis un pilsdrupas, Sabiles baznīcas zvans. Interesentiem pieejamas tematiskas pastaigas zinošu gidu pavadībā. Individuālo tūristu ērtībām sagatavoti aktuāli, ērti pieejami un saistoši vecpilsētu tūrisma ceļveži, kas ceļotājus vedina izmantot pilsētas uzņēmēju sniegtos pakalpojumus (krodziņus, bodītes, amatnieku darbnīcas u. c.). Vietējie iedzīvotāji lepojas ar savu kultūrvēdi un ir iesaistīti ar tūrisma saistīta piedāvājuma veidošanā vai gūst labumu no tā (sakārtota infrastruktūra, atraktīvi pasākumi, kas domāti gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem, u. tml.).

6. **PEDVĀLE** ir nozīmīgs mākslas un kultūras centrs. Ik gadu tas Latvijas un ārvalstu mākslas baudītājus saista ar jauniem mākslas darbiem, radošajiem plenēriem un izstādēm. Tā ir vieta, kurā plašam kultūras tūristu lokam tiek dota iespēja vērot mākslas un dabas mijiedarbību, kā arī līdzdarboties mākslas darbu tapšanā un performancēs.

7. **KURZEMNIECISKAIS** akcents izcelts gan kultūras tūrisma, gan kulinārijas piedāvājumā. Kuršu, hercoga Jēkaba un pirmās Latvijas brīvvalsts laikam raksturīgos krodziņos ceļotāji var nobaudīt gan Sabiles vīnu, gan vietējo alu. Kafejnīcās un restorānos tiek piedāvāta ozolzīļu kafija, Abavas laivinieku zupa un citi tikai Kurzemei un senlejas apkārtnē raksturīgi ēdieni.

8. **ROMU KULTŪRA** ir neatņemama Abavas senlejas identitāte. Pilsētas viesiem te iespējams iepazīt čigānu tautas vēsturi, kultūru un reliģiju, gūt ieskatu tās likumos un tradīcijās. Tūristu piesaistēs iesaistāmi čigānu talanti: nākotnes zilēšana, dziesmas un dejas, tradicionāli gatavoti ēdieni un dzērieni. Čigānu ēdieni pieejami arī kādā Kandavas vai Sabiles krodziņā.

9. **ABAVAS IELEJAS ATTĪSTĪBAS CENTRS** ir Abavas senlejas attīstības virzītājspēks. Tā darbībā aktīvi iesaistās teritorijas iedzīvotāji, uzņēmēji, tūrisma informācijas centru un pašvaldību darbinieki, mērķtiecīgi strādājot pie teritorijas attīstības, apsaimniekošanas, dabas un kultūras mantojuma saglabāšanas. ●

TŪRISMA ATTĪSTĪBAS MĒRĶI UN UZDEVUMI

Lai realizētu tūrisma attīstības vīziju, Abavas senlejas tūrisma attīstības plānā izvirzīti vairāki tūrisma attīstības mērķi un uzdevumi. Nozīmīgākie no tiem saistīti ar tūrisma infrastruktūras pilnveidošanu, tūrisma piedāvājuma daudzveidošanu un individualizēšanu, vienota galamērķa atpazīstamības veicināšanu, kā arī tūrisma attīstībā iesaistīto pušu sadarbības stiprināšanu kopējās konkurētspējas uzlabošanai.

1 Dabas parkā „Abavas senleja” ir ierīkota kvalitatīva tūrisma infrastruktūra, kas nodrošina konkurētspējīgu, videi draudzīgu un teritorijai raksturīgu tūrisma piedāvājuma attīstību.

● Ūdenstūrisma attīstībai parka teritorijā nepieciešams ierīkot jaunu un pilnveidot esošo ūdens tūristu apmetņu un laivu ielaišanas vietu labiekārtojumu, uzstādīt tematiskus informācijas standus un norādes, kas palīdz laivotājiem orientēties un aicina tos izmantot apkārtnes uzņēmēju piedāvājumu, kā arī uzlabot sadarbību upes sakopšanā, ūdens tūristu apmetņu un atpūtas vietu labiekārtojuma atjaunošanā un tematisku tūrisma informācijas materiālu sagatavošanā.

● Lai parka teritorijā kļūtu par iecienītu pastaigu un pārgājienu vietu, nepieciešams atjaunot jau esošo Abavas senlejas taku labiekārtojumu, kā arī ierīkot jaunas takas nozīmīgāko dabas un kultūras objektu apskates iespēju nodrošināšanai. Jāveido vienots, savstarpēji saistīts un plašs taku tīkls, ko turpmāk var savienot ar blakus galamērķiem, aicinot ceļotājus doties vairāku dienu pārgājienos. Lai daudzveidotu aktīvās atpūtas iespējas sniegotās ziemās, dabas taku un pārgājienu maršrutos tam piemērotās vietās jāierīko distanču slēpošanas trases.

● Velotūristu ērtībai nepieciešams marķēt, uzturēt un labiekārto esošos velo maršrutus, kā arī izveidot jaunus maršrutus, kuri vedina aplūkot pievilcīgākos senlejas un tās tuvākās apkārtnes apskates objektus. Velo tūristu ērtībām pie maršrutos ietvertajiem apskates objektiem uzstādīt velo statīvus. Velotūrisma maršruti jābūt sasaistītiem ar Kuldīgu un plašākiem reģionu aptverošajiem velomaršrutiem.

● Lai pilnvērtīgāk izmantotu gleznainās Abavas senlejas ainavas vērošanas iespējas un tā kļūtu par iecienītu vietu, uz kuriem doties vērot zelta rudeni un pavasara atnākšanu, krāšņāko skatu vietās nepieciešams ierīkot skatu laukumus, izbūvēt skatu platformas un skatu torņus, kā arī iezīmēt tās ar informācijas stendiem un norādes zīmēm. Ainavisko vietu apskates iespēju uzlabošanai nepieciešams izstrādāt un ierīkot ainavu taku, kas savieno gleznainākos parka skatu punktus un ainaviskākos lauku ceļus.

● Lai Abavas senlejas ūdenskritumi turpinātu priecēt tūristus, nepieciešams uzturēt un labiekārto jau esošo infrastruktūru pie Abavas rumbas un Īvandes ūdenskritumiem, kā arī labiekārto Veģupītes ūdenskrituma apkārtni.

● Lai novērstu negatīvo tūrisma ietekmi uz atsegumiem un alām, kā arī lai nodrošinātu apmeklētāju drošību, pie alām un atsegumiem nepieciešams ierīkot vai atjaunot margas, kāpnes, aizsargbarjeras, skatu platformas, informācijas standus un citu nepieciešamo infrastruktūru. Kamēr nav veikta šo objektu labiekārtošana vai to labiekārtojuma atjaunošana, nav pieļaujama to turpmāka reklamēšana. Pie objektiem, kas nav piemēroti apmeklētāju uzņemšanai, jāuzstāda atbilstošas informatīvās zīmes. Prioritāri tās izvietojamas stāvlaukumā pie Māras kambariem.

2 Dabas parkā „Abavas senleja” ir daudzpusīgs vietās raksturīgo izceļošo, tematizētu un individualizētu tūrisma piedāvājums, kas veicina ilgāku ceļotāju uzturēšanos dabas parka teritorijā.

● Aktīvās atpūtas veidu dažādošanai piedāvāt iespēju izmantot alternatīvus upes šķērsošanas veidus – upes braslus, trošu ceļus un gājēju tiltiņus, pilnveidojot to labiekārtojumu un iekļaujot dabas taku vai tematiskos tūrisma maršrutos.

● Lai pilnvērtīgāk izmantotu unikālās senlejas vīnkopības tradīcijas, sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem un vīna raudzētājiem nepieciešams pilnveidot vīna degustācijas piedāvājumu, kā arī izstrādāt dažāda garuma programmas atšķirīgām mērķauditorijām Sabīles vīnkopības tradīciju iepazīšanai.

● Abavas senleja nav iedomājama bez čigāniem, tādēļ tūrisma piedāvājumā jāiekļauj dažādām mērķauditorijām paredzētas romu kultūras un tradīciju izziņas programmas, dodot iespēju ceļotājiem piedalīties programmas aktivitātēs, izziņāt čigānu tautas vēsturi, kultūru un tradīcijas, kā arī nobaudīt čigānu ēdienus mazpilsētu krodziņos un kafējnīcās.

● Lai akcentētu Abavas senleju kā kultūrvēsturiski nozīmīgu reģionu, nepieciešams nodrošināt senlejas arhitektūras pieminekļu saglabāšanu un veicināt to pilnvērtīgu iekļaušanu senlejas tūrisma piedāvājumā – to telpās ierīkot senlejas vēstures izziņas ekspozīcijas, muzejus, amatnieku darbnīcas, suvenīru veikalus un tamlīdzīgas tūristu piesaistes.

● Abavas senlejas bagātīgais kultūrvēstures mantojums ļauj izstrādāt daudzveidīgus kultūras tūrisma piedāvājumus. Te iespējams veidot maršrutus, kas ietver apkārtnes filmu uzņemšanas vietas, Kurzemes hercogistes, vācu muižniecības, 19. gs. vidus un Latvijas pirmās brīvvalsts laika vēstures liecības parka ainavā, stāstos un leģendās, kā arī tematiskus mazpilsētu iepazīšanas maršrutus, kurus iespējams veikt gan individuāli, gan zinošu gidu pavadībā. Intrīģejošu piedāvājumu iespējams veidot, izmantojot teikas un leģendas par Velna darbiem Abavas senlejā.

● Kurzemes kulinārā mantojuma akcentēšanai senlejas kafējnīcu un krodziņu ēdienkartēs jāiekļauj Kurzemei raksturīgi ēdieni.

● Apkārtnes zemnieku saimniecības un tradicionālās lauku sētas veido pamatu, lai teritorijā veidotu jaunus tūrisma piedāvājumus, kuros iekļauta tradicionālo amatu, lauku darbu, lauksaimniecības produkcijas ražošanas demonstrēšana, aktīva līdzdarbošanās iespēja, izaudzētās un sarazotās produkcijas degustācija.

● Lai akcentētu Abavas senlejas dabas vērtības, jāizstrādā jauni augu iepazīšanas, dzīvnieku vērošanas un dabas procesu izziņas piedāvājumi. Atraktīvs piedāvājums varētu būt „Ledāja stāsts”, kura ietvaros atraktīvā veidā izskaidrotu senlejas veidošanās vēsturi.

● Lai rosinātu tūristus piedalīties Abavas senlejā rīkotajos pasākumos, savlaicīgi jāizstrādā vienots Abavas senlejas pasākumu kalendārs, kā arī jānodrošina tā aktualizācija un pieejamība apmeklētāju pulcēšanās vietās un interneta vidē. Jāiedzīvina jauni, senlejas kultūrvēsturisko mantojumu akcentējoši pasākumi, īpaši pavasara, rudens un ziemas sezonā.

● Veidojot jebkuru tūrisma piedāvājumu, maksimāli jādomā par konkrētiem klientiem, to vēlmēm un interesēm. Tirgvedības komunikācijā jālieto precīza segmentēšana (reklāmas mērķtiecīga veidošana konkrētām klientu grupām – ģimenes ar bērniem, ūdens tūristi, modernās mākslas cienītāji u. tml.).

Ar detalizētu mērķu un uzdevumu aprakstu iespējams iepazīties tūrisma attīstības plāna pilnajā versijā. Plāna izstrādes laikā identificētās vietas, kur atbilstošu tūrisma infrastruktūru nepieciešams ierīkot jau tuvākajā laikā, norādītas kopsavilkuma **3. attēlā**.

3 Dabas parks „Abavas senleja” ir atpazīstams Latvijas, Baltijas un Eiropas tūrisma tirgū.

- Lai Abavas senlejas dabas parks un tā tūrisma objekti būtu vizuāli vienoti un dabā atpazīstami, galamērķim jāuzstāda īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežzīmes un ceļa zīmes ar uzrakstu „Abavas senleja”, kā arī jāizvieto vienota stila norādes uz tūrisma objektiem.

- Lai informētu tūristus par Abavas senlejas dabas un kultūras vērtībām, nozīmīgākajās apmeklētāju pulcēšanās vietās jāuzstāda tematiski tūrisma informācijas stendi ar precīzu un pārdomāti veidotu, savstarpēji saskaņotu dabas un kultūras mantojuma informācijas interpretāciju.

- Lai uzlabotu parka atpazīstamību, nepieciešams izstrādāt parka logo un veicināt tā izmantošanu Abavas senlejas tūrisma piedāvājumu popularizēšanā, kā arī nodrošināt Abavas senlejas dabas un kultūras mantojuma raksturojošu suvenīru izveidi un pieejamību. Viens no elementiem, kas būtu jāiesaista apvienojumā ar Abavas upi, ir Kandavas ozolzīle. Turpinājumā tas var iekļauties lielāku zīmolu, piemēram, „Ražots Kurzemē” sastāvā.

- Lai uzlabotu parka kā vienota tūrisma galamērķa un tā tūrisma uzņēmēju reklāmas iespējas, kā arī lai apmeklētājus nodrošinātu ar aktuālāko informāciju par norisēm Abavas senlejā, nepieciešams izveidot vienotu, aktuālu un interaktīvu Abavas senlejas tūrisma informācijas tīmekļa vietni, izdot labi tematizētu un segmentētu Abavas senlejas tūrisma ceļvedi, kā arī sagatavot praktiskus un aktuālus vienota stila tūrisma informācijas materiālus par ūdens tūrisma, pastaigu, pārgājienu, velo tūrisma, ainavas vērošanas, dabas un kultūras mantojuma iepazīšanas iespējām. Senlejas tūrisma objektu reklāmās jānorāda, ka tie atrodas īpaši aizsargājamā dabas un kultūras teritorijā. Tas rosinātu tūristus apzināties, ka īpaši aizsargājamā teritorijā nepieciešams uzvesties saudzīgi, lai dabas un kultūras vērtības saglabātu arī nākamajām paaudzēm.

- Lai pilnvērtīgāk izmantotu Abavas senlejas popularizēšanas iespējas, mērķtiecīgi jāizmanto gan tradicionālie saziņas kanāli (plašsaziņas līdzekļi, sabiedriskās attiecības, izstādes u. c.), gan informācijas tehnoloģiju nodrošinātie saziņas un veicināšanas kanāli individualizētai un precīzi mērķētai komunikācijai (Twitter, Facebook u. c.).

- Jāharmonizē sadarbība vietējo tūrisma informācijas centru starpā, pārejot uz vienu apmeklētāju centru, kas varētu tikt izvietots Kandavā, kamēr Sabilē būtu pietiekami ar informācijas atbalsta punktu.

- Lai veicinātu Abavas senlejas atpazīstamību starptautiskā līmenī, jānodrošina pārstāvniecība Kurzemes tūrisma asociācijā un Tūrisma attīstības valsts aģentūras organizētajās aktivitātēs ar precīzu sava tūrisma galamērķa pozicionējumu, izceļot stiprās puses un konkurētspējīgās priekšrocības. Nepieciešams individualizēt sadarbību ar ienākošā tūrisma apkalpojošām aģentūrām.

4 Dabas parkā „Abavas senleja” regulāri tiek stiprināta tūrisma sadarbība un galamērķa kapacitāte.

- Lai uzlabotu Abavas ielejas attīstības centra kapacitāti, nepieciešams to veidot par vadošo tūrisma attīstības ideju iniciatoru un koordinatoru. Uzņēmējiem, pašvaldību un tūrisma informācijas centru darbiniekiem daudz aktīvāk jāiesaistās biedrības darbā un Abavas senlejas kā vienota tūrisma galamērķa tirgvedības taktikas veidošanā.

- Tūrisma uzņēmēju konkurētspēju uzlabošanai arī turpmāk nepieciešams organizēt apmācības par dabas interpretāciju, produktu veidošanu, mārketingu, viesmīlību, pakalpojumu kvalitāti, dabai draudzīgu un ilgtspējīgu saimnieciskošanu, aktualitātēm likumdošanā u. tml. jautājumiem, kā arī nodrošināt mūžizglītības pieejamību. Vispārējai sabiedrības informēšanai nepieciešams organizēt informācijas dienas tūrisma uzņēmējiem, pašvaldībām un interešu grupām par aktualitātēm un jaunumiem tūrismā, dabas aizsardzībā, dabas un kultūras vērtību apsaimniekošanā.

- Lai veicinātu tūrisma mītnu pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, jārosina „Zaļā sertifikāta” ieviešana parka tūristu mītnēs, organizējot izglītojošus seminārus par „Zaļā sertifikāta” ieguvumiem, sertifikāta iegūšanas procedūru un pieejamo finansējumu uzņēmumu pielāgošanai „Zaļā sertifikāta” prasībām.

- Tūrisma uzņēmēju sadarbības un kopēju piedāvājumu veidošanas veicināšanai nepieciešams organizēt regulāras informācijas dienas un pieredzes apmaiņas braucienus, radīt tradīciju neformālām tikšanās reizēm.

- Lai attīstītu vietējo uzņēmējdarbību un ekonomiku, tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietās jāstimulē Abavas senlejas amatnieku izstrādājumu un zemnieku audzētās vai ražotās produkcijas noiets. Uzņēmējiem daudz mērķtiecīgāk jādarbojas kopīgu piedāvājumu veidošanā.

5 Dabas parkā „Abavas senleja” ir nodrošināta regulāra tūrisma resursu, infrastruktūras un ietekmju uzraudzība, kā arī pilnveidota parka apmeklētāju uzskaitē.

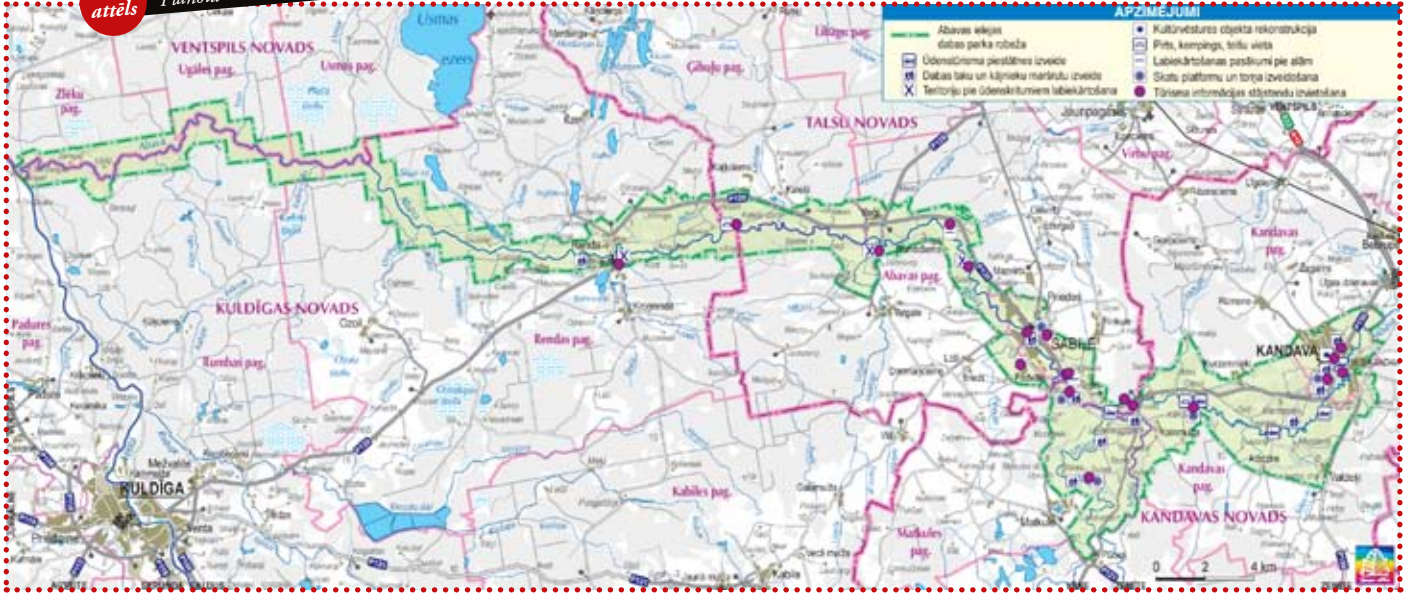
- Lai pilnveidotu Abavas senlejas aizsardzību un apsaimniekošanu, nepieciešams aktualizēt Abavas senlejas dabas aizsardzības plānu un veicināt tā ieviešanu. Tas uzlabotu arī finansējuma piesaistes iespējas dažādu tūrisma attīstībai nozīmīgu projektu realizēšanā, tā kā daļa finanšu instrumentu īpaši aizsargājamās teritorijās atbalsta tikai tādu aktivitāšu realizēšanu, kuru nepieciešamība pamatota teritorijas dabas aizsardzības plānā.

- Lai turpmāk būtu iespējams precīzāk apzināt kopējo Abavas senlejas un atsevišķu tās objektu apmeklētāju skaitu, nepieciešams pilnveidot teritorijas apmeklētāju uzskaites sistēmu, apkopojot datus ne tikai par TIC, naktsmītnēm, inventāra nomas punktiem un tūrisma piesaistes vietām, kurām noteikta ieejas maksa, bet arī par brīvi pieejamiem dabas un kultūras objektiem, dabas takām, pastaigu, pārgājienu un ūdens tūrisma maršrutiem.

- Lai savlaicīgi varētu novērst nevēlamās apmeklētāju ietekmes uz parka dabas un kultūras objektiem, jāveic daudzpusīga Abavas senlejas apmeklētāju radīto ietekmju uzskaitē, izpēte, kā arī savlaicīgi jāveic nepieciešamās darbības apmeklētāju radīto negatīvo ietekmju novēršanai un seku mazināšanai. ●

3. attēls

Plānotā tūrisma infrastruktūra.

4. attēls

Plānotā tūrisma infrastruktūra.

14 SOĻI tūrisma galamērķa konkurētspējas paaugstināšanai

- 1 **Ievads**
Savas vietas kopējā tūrisma sistēmā izpratne, vērtība un iespēja mainīties, veicinot galamērķa konkurētspēju.
- 2 **Priekšizpēte**
VISPĀRĒJA IZDZINĒJĀS TŪRISMA UN SAISTĪTO SEKTORU DARĪBĪBAS ANALĪZE NO PIECIAMIEM RĀDĪTĀJIEM.
- 3 **Ieinteresētās puses**
„Iriskāšās spirāles” pārstāvniecības princips – uzņēmēju, pašvaldības un akadēmisko pārstāvju apzināšana un iesaistīšana.
- 4 **Galamērķa kritēriji**
Funkcionālā reģiona noteikšana ārpus administratīvi teritoriālā iedalījuma – vietējās nozīmes galamērķa identifikācija – pamats tūrisma klāstera veidošanai.
- 5 **Lidergrupa**
Vadības grupas izveide, kurā dominē uzņēmēji. Vietām – tradicionālās tūrisma informācijas centru sistēmas darbības pārorganizēšana uz plašāku ieinteresēto pušu iesaisti ikdienas lēmumu pieņemšanas procesā.
- 6 **Nākotne**
Vienprātība par iespējamo nākotnes attīstības virzienu, savu stipro pušu identifikācija un tūrisma virzienu prioritāšu noteikšana. Specializācijas noteikšana un pozicionēšana. Ilgspējības kritēriju ieviešana.
- 7 **Kāpnes uz pamācumiem**
Caurspīdīgs semināru darba rezultāts – dažādi ceļi, kā sasniegt vēlamo nākotni. Paredzes apmaiņas braucieni savā galamērķī, neformālo kontaktu stiprināšana. Indikatori panākumu mērīšanai.
- 8 **„Zemie augļi”**
Taktika tūlītēja pirmā labuma iegūšanai. Organizētas darba grupas konkrētu uzdevumu izpildei un savstarpējās uzticēšanās un atvērtības vairošana – sadarbība konkurences apstākļos.
- 9 **Formalizēšana**
Lokālās sadarbības iniciatīvu juridiska pamata radīšana, kas attīstās no sākotnējās neformālās pašorganizēšanās.
- 10 **Padziļināta analīze**
Pamatīga galamērķa konkurētspējas analīze. Mācīšanās no labākajiem piemēriem – pieredzes apmaiņa.
- 11 **Padziļināta analīze**
Kopīgas stratēģijas izstrāde, kas vērsta uz stipro pušu stiprināšanu un balstīta uz precīzu segmentēšanu.
- 12 **Tīklošana**
Galamērķa saiste ar citiem. Princips – tuvums vai līdzība un kopīgas mērķauditorijas. Paplašināšanās nišas virzienā un citos sektoros (specializācija un nišas stratēģija).
- 13 **Izvērtējums**
Darbības monitorings un ilgtermiņa novērtējums. Jāizvirza indikatori, kas tiek mērīti attīstības kontrolei.
- 14 **Pozicionēšanas stiprināšana**
Pielāgošanās mainīgajiem tirgus apstākļiem un tematisks pozicionēšanas stiprināšana – konkurētspējas kāpināšana, paaugstinot kvalitāti un kopējās zināšanas.

Autors: Andris Klepers, balstoties uz I. Fovca-Viljama (2010), M. Portera (1990), E. Mihaela (2007), S. Rozenfelda (1992), T. Petersa (1995), Hamfrija & Šmita (1996) u. c. autoru atziņām.

4. attēlā secīgi attēloti 14 soļi, kas būtu veicami ikvienam vietējā mēroga tūrisma galamērķim konkurētspējas uzlabošanai. Ar šā plāna palīdzību daļa no veicamajiem uzdevumiem Abavas senlejā jau ir īstenoti. Vairāku soļu īstenošana ir uzākta, bet pārējie soļi ir jāspēr Jums pašiem. Jāturpina

aktīvi darboties plāna ideju ieviešanā un jākonsolidē spēki kopīgām tirgvedības aktivitātēm galamērķa līmenī.

Uz jau esošās biedrības „Abavas ielejas attīstības centrs” bāzes jāveido plašāka ieinteresēto pušu pārstāvniecība. Līdz šim organizācija darbojusies pulsējoši,

taču būtiski to saglabāt kā centrālo visu galamērķi pārstāvošu organizāciju. Bez uzņēmējiem un vietējās varas pārstāvjiem biedrībā nepieciešams iesaistīt pārstāvi no tūrisma izglītības akadēmiskajām aprindām (no reģiona vai tuvāko iespējamo). Vadības grupas darbā jābūt lielāki uzņēmēju

pārstāvēcībai un iniciatīvai.

Plānā izvirzītie mērķi un to sasniegšanas prioritātes jāapspriež „Abavas ielejas attīstības centra” vadības grupā. Pie taktikas, kā to sasniegt, jāstrādā kopīgi. Plānā ir iezīmēti vairāki risinājumi, taču tie vēlreiz jāapspriež, jāprioritizē un, ja nepieciešams, jāmaina. Iespējams, mērķu sasniegšanai ir citi risinājumi, kas plāna izstrādes laikā nav apskatīti.

Būtiski stiprināt uz sadarbību vērstos neformālos kontaktus dažādos līmeņos. Iespējami ātri jāatrod konkrēti labumi no kopējās sadarbības katram iesaistītajam, lai nostiprinātu pārliecību par šāda pārvaldes modeļa efektivitāti.

Noteikti īstenojama savstarpēji saistītu piedāvājumu veidošana starp vairākiem uzņēmējiem. Jau esošais biedrības statuss, plāna ietvaros veiktā padziļinātā tūrisma galamērķa analīze un plānotā ilgtermiņa

stratēģija sniedz būtiskas priekšrocības konkurētspējas uzlabošanai attiecībā pret citiem galamērķiem. Taču turpinājumā jāveic sadarbība ar blakus esošajiem galamērķiem kopīgu iniciatīvu veicināšanai – pirmkārt, ar Kuldīgu. Tās var būt noteiktas kopīgas akcijas, vienota sadarbība uz ārējiem tirgiem, kas jau notiek Kurzemes tūrisma asociācijas līmenī.

Biedrības ietvaros noteikti jāveic monitorings, kas jau norādīts attīstības plānā, lai iegūtu regulāru priekšstatu par procesu virzību. Pozicionēšanas stiprināšana saistīta ar turpmākajiem izaicinājumiem un kopīgi pieņemamiem lēmumiem galamērķa pārvaldes platformā. Šāds pārvaldes modelis pielīdzināms klāstera struktūrai, kurai ir daudz lielākas iespējas veicināt lokālo izaugsmi pretēji izolētai atsevišķu uzņēmumu un institūciju darbībai. ●

*Plāna izstrādes sanāksmē
(Foto: Baiba Strazdiņa)*

*Svētku gājiens Sabiles vīna svētkos.
(Foto: Deniss Kretalovs)*

11 SOĻI JAUNU TŪRISMA MARŠRUTU IZSTRĀDEI

Autors: Juris Smaļinskis, LLTA „Lauku ceļotājs”

Viens no Abavas senlejas tūrisma attīstības uzdevumiem ir jaunu tūrisma maršrutu izstrāde un popularizēšana. Kā rāda līdzšinējā pieredze, to iespējams veikt arī ierobežota finansējuma apstākļos. Lai atvieglotu maršrutu plānošanas un aprakstu sagatavošanas darbu, plāna kopsavilkumā ietverti to izstrādes ieteikumi.

Maršruta ideja

Lai izveidotu maršrutu, sākotnēji ir jābūt idejai un vizijai – kādu ģeogrāfisku (vai kultūrvēsturisku) teritoriju šķērsos minētais maršruts un kur būs tā sākums un beigas.

Kartogrāfiskā materiāla un literatūras izpēte

Kad radusies ideja, jāpievēršas informācijas avotu studijām, lai saprastu, kādi tūristiem interesanti resursi un tūrisma infrastruktūra atrodas plānotā maršruta teritorijā.

Maršruta iezīmēšana kartē

Savienojot iepriekšējā solī minētos tūristu interešu punktus kartē, rodas maršruta idejas vizuāls attēlojums. Vēlamais mērogs 1: 200 000 (gari maršruti, kas šķērso lielas teritorijas un iet galvenokārt pa autoceļiem), 1:100 000 (īsāki maršruti, kas aptver vienu administratīvu novadu un iet pa mazākas nozīmes ceļiem) vai 1: 50 000 (lokāli un īsi maršruti, kas iet pa maziem ceļiem, t. sk. meža ceļiem, takām utt.).

Maršruta pārbaude dažādos gadalaikos

Uz kartes iezīmēts maršruts ir jāizbrauc dabā, lai saprastu apstākļus, kurus nevar paredzēt maršruta teorētiskajā izstrādes procesā. Maršrutu vēlams izbraukt pavasarī, vasarā un rudens pusē.

„Grozījumu” veikšana

Parasti pēc pirmās maršruta izbraukšanas dabā rodas jaunas idejas par maršruta papildinājumiem, grozījumiem un alternatīvām. Šajā posmā sagatavo pirmo maršruta apraksta versiju.

Maršruta tests

Kad veikti pirmie pieci soļi, maršrutu vēlams iziet/izbraukt vēlreiz – lielākā

interesentu pulkā, aicinot līdzī daudzas fiziskās sagatavotības braucējus, t. sk. bērnus, un uz klausot viņu viedokļus un ieteikumus.

Maršruta lapas sagatavošana

Maršruta lapas sagatavošanas ieteicamās vadlīnijas:

Maršruts: neliels maršruta raksturojums, kurā uzsvēta konkrētā maršruta „rozīnīte”;

Ieteicamais laiks: piemērotākais gadalaiks maršruta istenošanai;

Grūtības pakāpe:

- ▶ **viēgls** – piemērots visplašākajai mērķauditorijai. Maršruts ved pa relatīvi līdzenu reljefu, un tā veikšanai nav nepieciešamas īpašas orientēšanās iemaņas;
- ▶ **vidējs** – garāki maršruti, kas atrodas šķēršļotākā apvidū;
- ▶ **grūts** – maršruti, kas ved pa stāviem un augstiem upju krastiem un to veikšanai nepieciešama zināma fiziskā sagatavotība;

Laiks: aptuvenais stundu vai dienu skaits, kas nepieciešams maršruta veikšanai „vidējam” tūristam;

Ceļa segums: pamatne, pa kuru būs jāpārvirojas maršruta veikšanas laikā. Norādīts aptuvenais asfaltēto un zemes ceļu posmu īpatsvars %;

Sākums/beigu punkts: norādīta maršruta starta un finiša vieta;

Marķējums: norādīta marķējuma esamība un formāts, ja tāds ir;

Maršruta gaita: uzskaitītas nozīmīgākās apdzīvotās vietas un kilometražs starp tām, kā arī kopējais maršruta garums;

Alternatīvas: ieteikti citi maršruta varianti, iespējas maršruta apkārtņē;

Der zināt!: iekļauti noderīgi padomi, kas jāņem vērā;

Loģistika: kā tūrists nokļūs no galapunkta sākumpunktā, ja tas nepieciešams;

Interesantākās apskates vietas: tie dabas un kultūrvēstures objekti, kurus noteikti ir vērts redzēt ceļojuma laikā;

Kartogrāfiskais materiāls un maršrutu raksturojoši fotoattēli.

Citu uzņēmēju un interesentu iesaiste

Kad ir sagatavots maršruta apraksts, to izsūta iesaistītajiem partneriem (uzņēmējiem, TIC un pašvaldību darbiniekiem,

ĪADT administrāciju pārstāvjiem u. c.) un aicina sniegt komentārus un ieteikumus, kā arī papildināt pieejamo pakalpojumu sarakstu ar saviem piedāvājumiem. Konstruktīvie priekšlikumi tiek iestrādāti sagatavotajā maršruta aprakstā.

Maršruta dizains, IT tehnoloģiju izvēle

Maršrutu lapu tehniskais risinājums jāizvēlas tā, lai samazinātu izmaksas, piemēram, izmantojot atvērtā koda datorprogrammas, grafikas un burtu salikumus, piemēram, atvērtā koda programma Scribus (<http://www.scribus.net/>) vai Fontforge (<http://fontforge.sourceforge.net/>). Kad maršruta apraksts ir sagatavots, to izsūta sadarbības partneriem, lai tie varētu ievietot savās mājas lapās un piedāvāt saviem klientiem, kuriem interesē papildus aktivitātes.

Maršruta marķēšana dabā

Ja aktīvā tūrisma maršruts šķērso teritorijas, kur ir liels koku īpatsvars, to var marķēt ar krāsu atzīmēm uz kokiem. Šajā procesā gan minētā darbība ir jāaskaņo ar attiecīgās teritorijas īpašnieku vai apsaimniekotāju. Krāsu marķēšanas vadlīnijas skatīt „Lauku ceļotāja” mājas lapā www.celotajs.lv.

Maršruta uzturēšana un informācijas aktualizācija

Maršruts, kas tiek aktīvi lietots, tā sagatavotajam un reklamētajam vismaz divreiz sezonā ir jāizbrauc un jāpārbauda tā ceļu u. c. objektu stāvoklis. Nepieciešamības gadījumā no takām jānovāc krituši koki, zari, jāatjauno marķējums un jāveic citas nepieciešamās darbības.

Maršrutu aprakstu mērķis ir iepazīstināt potenciālos apmeklētājus ar Abavas senlejas plašo piedāvājumu, rosinot tūristus senleja pavadīt vairāk laika, līdz ar to stimulējot vietējo ekonomiku. Maršrutu izstrādi un to aprakstu sagatavošanu uzsākam jau plāna izstrādes laikā. Gatavie apraksti lejupielādēšanai un drukāšanai pieejami „Lauku ceļotājs” mājas lapā www.celotajs.lv un Latvijas Dabas fonda mājas lapā www.ldf.lv. Aicinām tos izmantot, ievietojot savās mājas lapās, izdrukājot un piedāvājot klientiem vai citādi popularizējot. Ceram, ka maršrutu izstrādes soļi veicinās šo darbu turpināt. ●

*Distanču slēpošanas maršruta pārbaude.
(Foto: Juris Smaļinskis)*

*Putnu vērošanas maršruta pārbaude pavasarī.
(Foto: „Lauku ceļotājs”)*

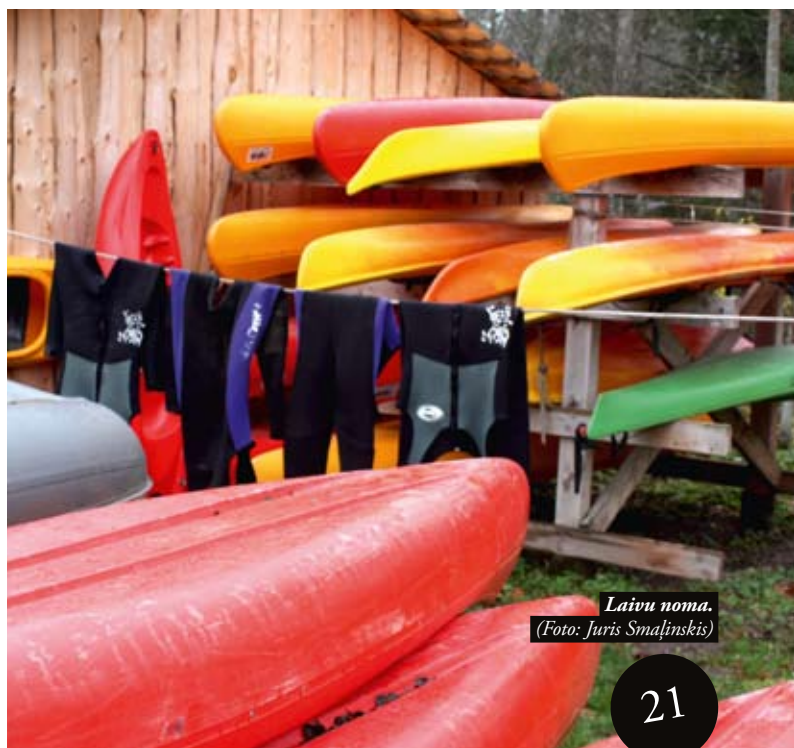
*Velomaršruta pārbaude.
(Foto: Juris Smaļinskis)*

*Maršruta marķēšana dabā.
(Foto: Juris Smaļinskis)*

*Imulas maršruta testēšana.
(Foto: Ģirts Ziemeļis)*

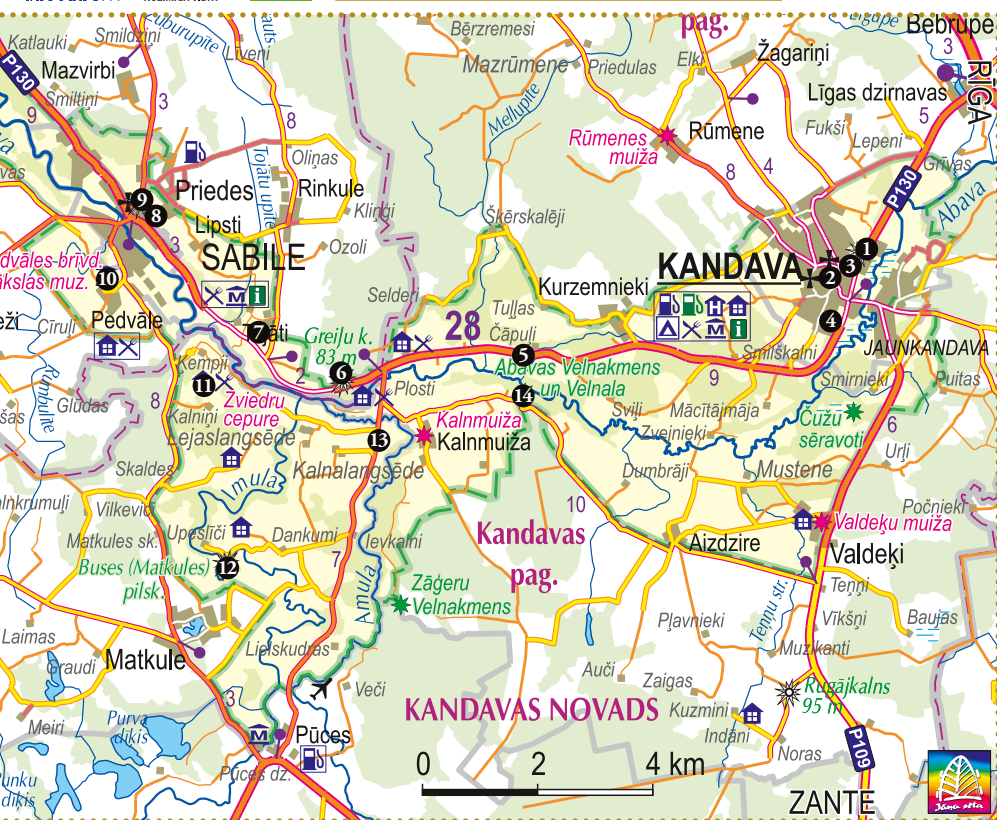
*Laivu noma.
(Foto: Juris Smaļinskis)*

ABAVA AICINA!

AUTOBRAUCĒJIEM UN VELOBRAUCĒJIEM SKAISTĀKĀS SKATU VIETAS

Dabas parka teritorijā drīkst brīvi staigāt, braukt ar velosipēdu, ar auto, vērot putnus un dzīvniekus, braukt ar airu laivām. Telsu celšana un ugunsgrūdu kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās. Vērojot migrejošos putnus, jācenšas mazināt dažāda veida traucējumus to atpūtas vai barošanās laikā.

Tālāk aprakstītās skatu vietas atrodas Abavas senlejas dabas parka teritorijā. Abavas senlejas posms no Kandavas līdz Sabilei no ainaviskā un reljefa viedokļa ir izteiksmīgākais upes ielejas posms Kurzemes vēsturiskajā novadā. Abavas ielejas dziļums sasniedz 30–40 m, platums – līdz 300 un vairāk metriem. Teritorija izceļas ne tikai ar lielu sugu (>800 augu sugu) un biotopu daudzveidību, dabas pieminekļiem – avotiem, ūdenskritumiem, iežu atsegumiem, dižakmeņiem, bet arī ar daudzajiem kultūrvēstures pieminekļiem – pilskalniem, baznīcām, senkapiem, kulta vietām, kultūrainavu, kā arī mazpilsētām – Kandavu un Sabili, kuru centri ir pilsētībūvniecības pieminekļi. Sabiles Vīna kalns un Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs ir Latvijas mērogā populāri tūrisma objekti. Lai „uzturētu” ielejas ainavu, Drubazās un citur „saimnieko” dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi. Tūristiem izveidotas dabas takas un maršruti.

Maršruta raksturojums

Tas ietver 14 skaistākās Abavas senlejas skatu vietas. Skaistākie skati atklājas galvenokārt no Abavas senlejas krastiem un to nogāzēm. Katrs pats var izvēlēties tālāk uzskaitītās vietas, savirknējot tās sev ērtā un pieņemamā secībā. Kā pārvietošanās līdzekli var izmantot automašīnu vai divriteni. Ar pēdējo gan jābrauc uzmanīgi, jo Kandavas – Sabiles ceļš ir šaurs un likumots. Skaistāko skatu vietu apmeklējumu var apvienot arī ar ūdenstūrisma un autotūrisma maršrutiem (sk. citus Lauku ceļotāja izstrādātos maršrutus). Maršruta veikšanai nav nepieciešama īpaša sagatavošanās vai inventārs. Jāņem vērā, ka Abavas senleja katrā gadalaikā būs atšķirīga. To vērts apmeklēt gan tad, kad zied ievas vai pienenes, gan vasarā, gan arī rudens zelta lapu laikā. Un tikpat labi to var darīt arī skaistā ziemas dienā. Katrā no šiem laikiem būs cita noskaņa un atšķirīgas fotogrāfijas. **Der zināt!** Katrs pats ir atbildīgs par savu un savu bērnu drošību maršruta veikšanas laikā.

Tūrisma pakalpojumi

Tuvākās naktsmītnes:

- Mežtīņi, (371) 29418603
- Plosti, (371) 63123237
- Imulas, (371) 63123647
- Mucenieki, (371) 26489596
- Valdeķu muiža, (371) 26452948
- Pils, (371) 63124919
- Kandava, (371) 26406733
- Indāni, (371) 29259272

Veikali:

Kandavā, Sabilē un Rendā.

Tuvākie ēdināšanas uzņēmumi:

Kandavā, Zviedru cepurē, Sabilē un Rendā.

Bankomāti: DUS:

Kandavā, Sabilē. Kandavā, Sabilē, Pūcēs.

Tūrisma informācija:

- www.celotajs.lv, (371) 67617600
- www.kandava.lv, (371) 63181150
- www.sabile.lv, (371) 63252344
- www.tukums.lv, (371) 63124451
- www.renda.lv

Neatliekamās palīdzības dienesta tālrunis: 112

Kandavas vecpilsēta

Piknika vietas Vīna kalnā, Sabilē

Skatu platforma Greiļu kalna piekājē

Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs

SKATU VIETAS

1 Kuršu pilskalns

7 Drubazu botānikas taka

9 Sabiles pilskalns

11 Skats uz Zviedru cepuri

1 Kuršu pilskalns. Arī Senču pilskalns, Baznīckalns un Velna gulta. Pirmo reizi minēts 1230. gadā kā viens no senās kuršu zemes Vanemas centriem. Ar šo objektu var sākt Abavas senlejas skaitātko skatu apzināšanu. Līdz pilskalna plakumam ved kāpnes, un no tā redzami senlejas „vārti” un upes ielejas kreisā krasta nogāze, kuras piekāpjē izvietojusies Jaunkandava.

2 Kandavas vecpilsēta. Lielo ielu ir vērts izstaigāt visā garumā, jo uz tās atrodas daudz ievēribas cienīgu objektu, kā arī no tās paveras plašāki skati uz pilsētu un Abavas senleju. Īpaša noskaņa valda ielas galā, kur ir 40.–60. māju numuri.

3 Kandavas pilsdrupas, Pulvertornis. Ordeņa pili Bruņinieku pilskalnā cēla 1253. gadā, un tā bija Kandavas, Talsu un Sabiles novadu fogtu rezidence. Līdz mūsdienām saglabājušās tikai pils aizsargmūru paliekas. Pilskalna nogāzē pa labi atrodas akas namiņa tornis ar 2 m biežām sienām, kur hercoga Jēkaba laikā glabāja šaujampulveri. Skvērā pie pilskalna atrodas 2010. gadā tapušais Livonijas ordeņa pils makets. No pilskalna paveras skaists skats uz Abavas senleju un iepretim esošo Jaunkandavu.

4 Zīļu iela un Ozolāju estrāde. Pa kluso Zīļu ielu var aizstaigāt līdz Ozolāju estrādei, kas veidota stāvas senlejas gravas nogāzēs. Gan ielas, gan estrādes apkārtnē (īpaši – bezlapu periodā) atklāsies ne viens vien interesants un līdz šim nezināms skatu punkts ar plašu skatu perspektīvu uz Abavas senleju.

5 Stāvlaukums iepretim Čāpuļu pilskalnam. Pašu pilskalnu nezinātājam gan dabā grūti atpazīt, taču stāvlaukumam garām nepabrauksiet. Tē paveras viens no skaistākajiem Abavas senlejas skatiem >5 km garumā. Arī tālākais ceļš līdz Sabīlei ir uzskatāms par ainavisku ceļu.

6 Greiļu kalns. Abavas senlejas dabas parka augstākā vieta, kurai iepretim – upes ielejas pretējo krastu izrobo dziļās Imulas un Amulas gravas. Piekājē neliels auto stāvlaukums, augstāk – kāpnes un skatu platforma. Tē var apjaust senlejas varenību.

7 Drubazu botānikas taka. Izveidota Abavas senlejas labā pamatkrasta nogāzē, kur apskatāmas dažādu tipu pļavas, kadiķu nora, avoksnājs u. c. Daļu no krasta nogāzēm visa gada garumā nogana dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi. Pa –200 pakāpieniem var uzkāpt senlejas krastā, kur paveras vienreizējs skats uz Abavas ieleju. Taka apskatāma gida padarbībā (gida tālr: +371 26473783).

8 Vīna kalns. Kurzemes hercogistes laikā pret dienvidiem vērstajā Abavas senlejas nogāzē atradās vīna dārzi. Tajos ražotais skābenais vīns bija pazīstams aiz hercogistes robežām. Arī mūsdienā Sabiles ģerbonī ir vīnogu ķekars! Vīnogulājus atsāka audzēt 1938. gadā pēc P. Gailiša ierosmes. 20. gs. 70./80. gados stādījumi panīka, bet 90. gadu sākumā tos atjaunoja. Katru gadu jūlija otrajā pusē Sabīlē notiek Vīna svētki. Vērts uzkāpt Vīna kalna virsotnē, kur redzams vienreizējs skats uz Sabīli un tai pretim esošo Pedvāli. Ierīkota neliela atpūtas vieta.

9 Sabiles pilskalns. 25 m augsto pilskalnu no divām pusēm norobežo gravas. 11.–17. gs. to apdzīvoja pārkuŗšotie lībieši, kas nodarbojās ar amatniecību. No pilskalna virsotnes paveras plašs skats uz tuvāko apkārtni. Lai arī uzeja nav labiekārtota (mitrā laikā – uzmanīgi), vērts uzkāpt arī šajā objektā.

10 Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs. Abavas senlejas kreisā pamatkrasta nogāzē bijušu Firkšpedvāles un Briņķpedvāles muižu ēku apkārtnē pēc tēlnieka O. Feldberga ierosmes 1992. gadā izveidots brīvdabas mākslas muzejs-parks. Tē var iepazīt laikmetīgās mākslas darbus, piedalīties simpozijos, radošajās darbnīcās un citos pasākumos. No Pedvāles labi redzams pretējais senlejas krasts ar Sabīli un Vīna kalnu.

11 Zviedru cepure. Sens pilskalns Abavas kreisā senkrasta nogāzē. Pēc sena nostāsta, zviedru karavīri ar savām cepurēm to sabēruši virs sava ģenerāļa kapa. Virs pilskalna izveidotas slēpošanas un rodeļu trases, kā arī atklājas varens skats. Arī ceļš no Sabiles līdz šejieni ir uzskatāms par ainavisku ceļu.

12 Buses (Markules) pilskalns. Viens no senās kuršu zemes Vanemas centriem. Tas ir ap 200 m garš un 30 m plats, izteikts reljefa veidojums ar labi izteiktām terasēm. Arheoloģiskās izpētes atradumi liecina, ka pilskalnu kā apmetnes vietu izmantoja pirms –3000 gadiem un arī laikā no 10.–14. gs. Pilskalna apkārtnē paveras iespaidīgi Imulas ielejas skati. Viens no tiem ir pa ceļam uz pilskalnu. Tie, kas dosies pārgājienā gar Imulas krastiem, iespējams, piedzīvos līdz šim neredzētus skatus!

13 P 121 ceļš. Ceļš, kas no Vānes caur Pūcēm ved uz Kandavas – Sabiles ceļu (P 130), iepretim Kalnmuižai „laižas” dziļajā Abavas senlejā. Arī tē var baudīt labus skatus.

14 Abavas Velnakmens. Kaut arī akmens izmēri nav neko lieli (augstums 2,1 m, apkārtmērs 15 m), tas jau kopš 20. gs. sākuma ir kļuvis par populāru tūrisma objektu. No Abavas Velnakmens paveras lielisks skats uz Abavas ieleju. ●

1 Skats no Kuršu pilskalna

7 Drubazu botānikas taka

8 Tūristi kāpj Sabiles Vīna kalnā

14 Abavas Velnakmens

Dabas parka „Abavas senleja” teritorijā drīkst brīvi staigāt, vērot ainavas, augus, putnus un dzīvniekus, braukt ar velosipēdu un airu laivām. Ar automašīnu drīkst braukt tikai pa vispārējās lietošanas ceļiem. Tēlšu celšana un ugunsgrūdu kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās.

Dabas parks „Abavas senleja” izveidots Abavas senlejas aizsardzības nodrošināšanai. Dabas parka teritorijā pļešas no Kandavas līdz Abavas ietekai Ventā, ietverot izteiktāko Abavas ielejas posmu, kā arī Imulas un Amulas lejteču ielejas. Upju krasti visā to tecējumā ir augsti, mežiem, pļavām, gravām, smilšakmens un dolomīta atsegumiem izrotāti. Abavas senleja izceļas ne tikai ar lielu dabas daudzveidību, bet arī ar bagātu kultūrvēsturisko mantojumu. Te sastopami gan nozīmīgi arheoloģijas, gan arhitektūras un modernās mākslas pieminekļi.

Upe ir ne tikai vieta, kur izbaudīt laivošanas priekus, tā ir arī daudzu ūdensaugu mājas. Augu vērošana un iepazīšana var būt aizraujoša un izzinoša papildu aktivitāte laivošanas laikā. Pirmie ūdensaugi sāk parādīties jau uzreiz pēc paliem, bet liela daļa no augiem zied laikā no jūnija līdz septembrim. Tādēļ vislabāk augus vērot vasarā, kad veģetācija upē un tās krastos ir viskrāšņāka. Laivotāju iecienītākais Abavas ūdens tūrisma maršruts stiepjas no Kandavas līdz Rendai. Lai labāk iepazītu apskates objektus minētā upes posma krastos, meklējiet šī posma laivu maršruta aprakstu. Piekrastes joslas augus tuvāk var aplūkot arī pārgājienos gar krastu.

Padomi ceļotājiem

- Laivošanu sāk un beidz vietā, kur viegli piekļūt ūdenim. Nebrucinā krastu nogāzes.
- Lieki netraucē citus ceļotājus un upes iemītniekus.
- Neaiztiec nepazīstamus augus. Tie var būt indīgi.
- Pēc upes malā pavadītas dienas pārbaudi, vai neesi salasījis ērces.
- Cieni atpūtas vietu ierīkotājus. Saudzē to izveidoto infrastruktūru.
- Neatstāj atkritumus. Ved tos sev līdz.
- Atbalsti vietējos zemniekus un uzņēmējus. Izmanto to piedāvātos produktus un sniegtos pakalpojumus.
- Uzzini vairāk. Vaicā zinātājiem.

Laivu maršruta raksturojums

Laiks. Ieteicamais laiks – vasaras mēneši no maija līdz septembrim, kad augājs ir viskrāšņākais.

Laivu tips. Kanoes, kajaki. Var braukt arī ar piepūšamajām laivām, tikai tad jāreķinās ar lielāku laika patēriņu un fizisko piepūli.

Sākums. Laukakmeņu tilts pāri Abavai Kandavā. Iekāpšana no kreisā krasta augšpus tilta.

Beigu punkts. Rendas tilts, izkāpšana kreisajā krastā.

Garums. 47 km.

Aptuvenais laiks. Divas dienas.

Grūtības pakāpe. Vieglis, parasti divu dienu maršruts. Piemērots atpūtas braucieniem ar ģimeni un draugiem.

Upes kritums. Visā posmā 12,3 m, vidējais – 0,29 m/km. Lielākais kritums ir vairāku kilometru posmā aiz Abavas rumbas.

Maršruta gaita. Kandava – Sabile – Renda.

Attālums no Rīgas. 95 km.

Loģistika. Automašīnu var atstāt Kandavas centrā (ir auto stāvlaukumi) un atgriezties no Rendas ar otru automašīnu (35 km, asfalts), vai arī ar autobusu, pieskaņojot braucienu nobeigumu sabiedriskā transporta kustības grafikam. Taču visērtāk būs, ja izmantosī laivu iznomātāju piedāvātos transporta pakalpojumus.

Alternatīvas. Maršrutu var turpināt līdz Abavas ietekai Ventā (vēl 30 km). Tas būs aizraujošs nobrauciens ar straujtecēm, brasliem un skaistiem smilšakmens atsegumiem upes krastos. Tomēr te nebūs nekādu civilizācijas labumu, jo visā posmā upes krasti ir ļoti mežaini. Ja ir sportisks gars, braucienu var sākt arī no Pūres tilta (vēl 10 km).

Aprīkojums. Virspusīgai ūdens augu iepazīšanai nav nepieciešamas papildu ierīces. Augu iemūžināšanai noderēs fotoaparāts. Ceļojuma laikā tapušās fotogrāfijas iespējams augšupielādēt portālā www.dabasdati.lv, kur nofotografēto augu sugu palīdzēs noteikt speciālists.

Tūrisma pakalpojumi

Ūdens tūristu apmetnes:
Abava ir viena no retajām Latvijas ūdens tūristu upēm, kuras krastos pieejams salīdzinoši plašs ūdens tūristu apmetņu un tēlšu vietu klāsts (Plostos, Lejaslangšēdē, Drubazās, pie Abavas rumbas, Vitiņiem, Zviedru cepures, Avotos u. c.). Precīzāku informāciju par izvēlētajam maršrutam piemērotākajām atpūtas vietām sniegs laivu iznomātāji. Pirms došanās vairāku dienu braucienā ieteicams saskaņot savu ierašanos ar atpūtas vietu apsaimniekotājiem.

Laivu noma, transports, maršruta plānošana:
www.juraslaivas.lv, (371) 29464901;
www.laivo.lv, (371) 26825352;
www.hotelplosti.lv, (371) 26310303;
www.campo.lv, (371) 29404049;
Anša laivas, (371) 26520410;
Laivas Kandavā, (371) 29199834.

Tūrisma informācija:
www.celotajs.lv, (371) 67617600;
www.kandava.lv, (371) 63181150;
www.sabile.lv, (371) 63252344.

Neatliekamās palīdzības dienesta tālrunis: 112.

Tuvākās naktsmītnes:

- 🏠 Pils, (371) 26438887
- 🏠 Kandava, (371) 26434475
- 🏠 Imulas, (371) 63123647
- 🏠 Plosti, (371) 63123237
- 🏠 Mežtiņi, (371) 29418603
- 🏠 Pedvāle, (371) 29133374
- 🏠 Rambules, (371) 29244964
- 🏠 Zviedru cepure, (371) 26405405
- 🏠 Valdeķu muiža, (371) 26452948
- 🏠 Atmatas, (371) 28349237
- 🏠 Mucenieki, (371) 26489596
- 🏠 Romance, (371) 26686867
- 🏠 Birzes, (371) 26256214
- 🏠 Kārkli, (371) 29177356
- 🏠 Indāni, (371) 29259272

Laivotājs Abavā

Parastā niedre

BIEŽĀK SASTOPAMĀS AUGU SUGAS UPĒ UN TĀS KRASTOS

Upe savā tecējumā mēdz būt ļoti dažāda – vietām līkumaina, vietām lēna un dūņaina, citviet – strauja un akmeņaina. Tādēļ augu daudzveidība dažādos upes posmos atšķiras. Dūņaini, lēni tekoša ūdens posmi ir klāti ar daudzveidīgu, leknu veģētāciju, savukārt straujtecēs spēj izdzīvot tikai ūdens sūnas un aļģes, kas piestiprinājušās akmeņiem. Ja upi uzlūko šķērsgriezumā no viena krasta līdz otram, tajā var saskatīt vairākas atšķirīgas augu augšanas joslas. Katrā no tām aug citādi augi, kas pielāgojušies dzīvei specifiskos augšanas apstākļos pārmitrā augsnē vai ūdenī.

Upes piekrastes joslā sastopami augi, kas pielāgojušies dzīvei gan mitrā augsnē upes krastos, gan seklā ūdenī.

Daudzviet upes krastos nelielas, blīvas audzes veido **lielā krastkaņepe**. Jūlijā, augustā to viegli pazīt pēc koši rozā ziediem.

No jūnija līdz septembrim zeltaini dzelteniem ziediem upes krastos zied **nokarenais sunītis**. Tā auglīm ir četri atskabargaini dzelkšņi, kas palīdz sunītim izplatīties.

Ciešas audzes visdažādāko ūdenstilpju seklajās daļās veido **ezera meldrs**. Tā tumši zaļie, apaļie stublāji var sasniegt pat 2,5 m augstumu. Jūnijā, jūlijā zied ar tikko manāmiem sarkanbrūniem ziediem nelielās vārpiņās.

No jūnija līdz septembrim upes krastos viegli pamanīt **vītolu vējmietīņa** purpursarkanos ziedus.

Čemurainais puķumeldrs no jūlija līdz augustam viegli atpazīstams pēc sārtiem vai balti rožainiem, čemurainiem ziediem. Citā laikā jāskatās pēc garām, šaurām, trīšķautņainām lapām.

Daudzviet krastos blīvas audzes veido **smaržīgā kalmē**. No līdzīgiem augiem atšķirama pēc īpašās smaržas. Jūnija beigās, jūlijā zied zaļiem, vāļtē sakārtotiem ziediem.

Lielo ežgalvīti viegli atpazīt pēc zarinās ziedkopas un adatāino augļu sakopojuma galviņā, kas atgādina ezi. Zied jūnijā un jūlijā.

Parastā bultene aug gan upes krastā, gan ūdenī. Atkarībā no augšanas vietas tai veidojas lentveida zem-ūdens, olveida peldošas vai bultveida virsūdens lapas.

Ūdensrožu joslā aug augi, kuri sakņojas upes gultnē. Lielāko dzīves daļu tie pavada iegrimuši ūdenī. Virs ūdens pacēlas tikai to ziedi un peldošas lapas.

Krašņākajiem ziediem Latvijas upēs zied **baltā un sniegbaltā ūdensroze**. Tās atšķiramas vien pēc pumpura, kauslapu un putekšņnīcu formas, ko nespeciālistiem ir grūti pamanīt. Gan baltās, gan sniegbaltās ūdensrozēs ziedi reaģē uz gaismu – vakaros vai apmākušās dienās to ziedi aizveras.

Nereti ūdensrozēs vārdā tiek godāta arī **dzeltenā lēpe**, ko viegli atpazīt pēc sirdsveida lapām un liela, dzeltena, smaržīga zieda, kas mazliet paceļas virs ūdens. Raksturīgs elastīgs kāts, kurš var sasniegt pat 3,5 m garumu.

Vietām ciešas audzes veido **ūdengundegas**. Tām ir šķelti apaļas peldošas un pavedienvēdīgas zemūdens lapas. Zied no maija beigām līdz augustam sīkiem, baltiem ziediņiem.

Viena no biežāk sastopamajām glīveņu sugām ir **spožā glīvene**. No pārējām glīveņu sugām to viegli atšķirt pēc salīdzinoši lielām, iegarenām, smailām, spīdīgām lapām. Jūnijā un jūlijā zied ar zaļiem, vārpiņā sakārtotiem ziediem.

Lēni tekošu upes posmu vēja aizsargātos līčos sastopami augi, kas nekur nesakņojas, bet brīvi peld pa ūdens virsu.

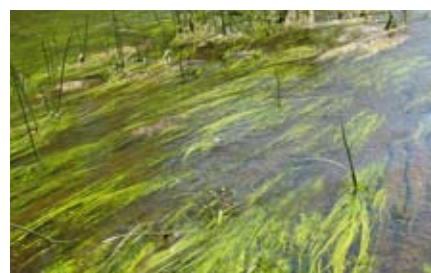

Ūdensziedi un spirodelas ir sīki augi ar apaļām, 3 līdz 8 mm platām lapiņām. Spirodelas no ūdensziediem viegli atšķiramas pēc sārti violetās lapas apakšpuses un pušķveida saknes (ūdensziediem lapas apakšpuse ir zaļa un sakne – pavedienvēda). Šie augi liecina par palielinātu barības vielu saturu ūdenī.

Parasto mazlēpi var pazīt pēc ieapaļām, niervēdīgām, 3 līdz 5 cm platām lapām un baltiem ziediem, kas zied no jūlija līdz septembra sākumam.

Iegremdēto augu joslā sastopami augi, kas nepārtraukti atrodas iegrimuši ūdenī.

Biezas audzes veido **parastā bultene, ezera meldrs un vienkāršā ežgalvīte**. Mīnētajiem augiem veidojas garas, šauras, peldošas lapas. Platākās un garākās lapas ir bultenei. Ežgalvītēm tās reti ir platakas par 1,5 cm un garākas par pus metru.

Kanādas elodeja nereti veido lielas, viendabīgas audzes. Tai ir garš, zarains stublājs un sīkas, iegarenas lapiņas. Augas spēj strauji izplatīties. ●

Dabas parka „Abavas senleja” teritorijā drīkst brīvi staigāt, vērot ainavas, augus, putnus un dzīvniekus, lasīt ogas un sēnes, braukt ar velosipēdu un airu laivām. Ar automašīnu drīkst braukt tikai pa vispārējās lietošanas ceļiem. Telšu celšana un ugunsgrūdu kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās.

Laivu maršruta raksturojums

Abavas upes posms no Rendas līdz ietekai Ventā ir piemērots laivotājiem, kuri laivošanai izvēlas „mežonīgākas” Latvijas vietas. Šajā upes posmā „civilizācijas labumi” nav pieejami. Tā kā līdz upei ved tikai daži ceļi, laivošanas laikā satiksiet vien retus ūdens tūristus vai makšķerniekus. Toties upe šeit ir straujāka nekā citur Abavā, un nobrauciens priecēs ar krācēm, brasliem, avotiem un atsegumiem.

Mežainais un maz apdzīvotais senlejas posms ir īpaši bagāts dzīvniekiem, tādēļ dzīvnieku vērošana var būt aizraujoša papildu nodarbe laivošanas laikā. Uzmanīgam vērotājam šeit iespējams ieraudzīt arī citviet reti sastopamas sugas, piemēram, melno stārķi, mazo ērgli vai diķu naktssīkspārni.

Laivu tips: smailes, kanoe vai kajaki. Var braukt arī ar piepūšamajām laivām, tikai tad jāreķinās ar lielāku laika patēriņu un fizisko piepūli.

Sākums: Rendas tilts, iekāpšana kreisajā krastā.

Beigu punkts: apmetnes vieta Ventas kreisajā krastā iepretim Abavas ietekai.

Garums: 36 km.

Aptuvenais laiks: divas dienas.

Grūtības pakāpe: viegls maršruts. Piemērots atpūtas braucieniem ar ģimeni, draugiem. Mazūdens periodā atsevišķi Abavas posmi ir ļoti seklī.

Izvēloties garāko maršrutu, jāreķinās, ka Ventā un Nabas ezerā var traucēt pretvējš.

Upes kritums: vidēji – 0,29 m/km.

Attālums no Rīgas: 131 km.

Alternatīvas: Maršrutu var turpināt līdz Lielajam Nabas ezeram, 4 km lejpus Abavas ietekai Ventā nogriežoties pa kreisi kanālā, kurš ezeru savieno ar Ventas upi. Diemžēl, kanāls nav labi pamanāms. Orientieris ir elektrības vadi, kas iet pāri Ventai. Ja kanālu neizdodas pamanīt, brauciet vēl 4 km uz priekšu līdz Zlēku tiltam. Nabas ezerā laivu braucieni varat beigt kempingā „Nabīte” vai kādā no atpūtas vietām ezera R krastā, autoceļā Ventspils–Kuldīga malā.

Nokļūšana: Ja laivu braucienā dodaties vismaz ar divām automašīnām, tad vienu varat atstāt stāvlaukumā Rendas centrā, bet otru – maršruta beigu punktā, taču jāreķinās ar sliktu ceļa segumu posmā Abavas izteka – Padure un nedrošību. Ja maršrutu esat plānojuši veikt līdz Nabas ezeram, tad otru automašīnu varat atstāt kempingā „Nabīte”. Taču daudz ērtāk un drošāk būs, ja izmantosit laivu iznomātāju piedāvātos autostāvvietu un transporta pakalpojumus.

Aprīkojums: Zvēru un putnu vērošanai noderēs tālskatis ar 8x30 vai 10x50 palielinājumu. Retāk sastopamu sugu atpazīšanai noderēs sugu noteicēji.

Informācija par putniem:

www.putni.lv, www.latvijaspusti.lv.

Informācija par zvēru vērošanu:

www.pedustasti.lv. Ceļojuma laikā tapušās fotogrāfijas iespējams augšuplādēt portālā www.dabasdati.lv, kur nofotografēto augu sugu palīdzēs noteikt speciālists.

Tūrisma pakalpojumi

Ūdens tūristu apmetnes:

Abava ir viena no retajām Latvijas ūdens tūristu upēm, kuras krastos pieejams salīdzinoši plašs ūdens tūristu apmetņu un telšu vietu klāsts. Aktuālāko informāciju par izvēlētajam maršrutam un laivu tipam piemērotākajām atpūtas vietām sniegs laivu iznomātāji.

Laivu noma, transports, maršruta plānošana:

www.juraslaivas.lv, (371) 29464901;
www.laivo.lv, (371) 26825352;
www.hotelposti.lv, (371) 26310303;
www.kurzemeslaivas.lv, (371) 26361979;
Anša laivas, (371) 26520410.

Gida, instruktora un laivu brauciena pavadoņa pakalpojumi:

www.juraslaivas.lv, (371) 29464901.

Tūrisma informācija:

www.celotajs.lv, (371) 67617600;
www.visit.kuldiga.lv, (371) 63322259;
www.tourism.ventspils.lv, (371) 63622263.

Neatliekamās palīdzības dien. tālr.: 112

Ēdināšana: Rendā (vasaras sezonā).

Tuvākās naktsmītnes:

- Avoti (Rendā), (371) 29464901
- Spērveles, (371) 63373378
- Lejastiezumi (Usmas ez.), (371) 26668517
- Zāgkalni (Usmas ez.), (371) 29195412
- Vella dzirnavas (Zlēku ūdensdzirnavās), (371) 26405793
- Nabīte (pie Nabas ez.), (371) 29458904
- Strunčukrogs (netālu no Nabas ez.), (371) 29485322

Padomi ceļotājiem

- Lieki netraucē ceļotājus un upes iemītniekus.
- Saudzē putnu un zvēru dzīvesvietas.
- Cieni atpūtas vietu ierīkotājus. Saudzē to izveidoto infrastruktūru.
- Neatstāj atkritumus. Ved tos sev līdz.
- Dalies ar savām zināšanām pārdomāti.
- Centies uzzināt vairāk.
- Atbalsti vietējos uzņēmējus. Izmanto to piedāvātos produktus un pakalpojumus.

1 **Strautu zilspāre**

14 **Zivju dzenītis**

15 **Bebrs**

KUKAIŅI

1 2 Vienas no krāšņākajām spārēm, kuras siltās un saulainās dienās (no maija sākuma līdz augusta beigām) nereti izdodas novērot upju krastos, ir zilspāres. Latvijā sastopamas divas zilspāru sugas. Tās viegli atšķirt pēc tēviņu spārnēm. Ja **straustu zilspāres** tēviņiem spārnī ir vienlaikus tumši zilā līdz zili brūnā krāsā, tad **upju zilspāres** tēviņiem tumši zila ir tikai spārņa vidusdaļa, bet spārņa pamats un gals ir caurspīdīgs. Abu sugu mātītes ir zeltaini zaļas.

3 Lēni tekošu, smilšainu upju krastos no jūnija līdz septembrim nereti izdosies pamanīt **melnkāju upjuspāri**. Tās ir melnas, samērā druknas, līdz 5 cm garas spāres ar dzelteniem vai gaiši zaļiem plankumiem. No līdzīgām sugām atšķiras ar šauru, gaišu līniju pār muguru un melnajām kājām.

4 Abavas senleja var lepoties ar citviet reti sastopamo **cīruļišu dižtauriņu**. Šī tauriņa kāpuri barojas tikai uz vienas sugas augiem – blīvuma cīruļišiem, kas zied agri pavasarī. Lai arī tauriņš atgādina parastu kāpostu balteni, ir vērts palūkoties uz virsspārnu malām, kas nav melnas, bet caurspīdīgas. Turklāt, atšķirībā no kāpostu balteņa, tas lido ļoti lēni.

5 Viens no pirmajiem dienas tauriņiem, ko agrīe pavasara laivotāji var pamanīt Abavas krastos, ir **krūkļu baltenis** jeb **citrontauriņš**. Citrontauriņš ir spilgti dzeltenā krāsā, tādēļ to grūti sajaukt ar kādu citu.

PUTŅI

6 Abavas senleja ligzdo 5 līdz 7 zivjērgļu pāri. **Zivjērglis** ir gaišs, vidēji liels plēsējs ar gariem, slaidiem spārnēm, kurus lidojumā tur mazliet ieliektus. Pārtiek no zivīm. Medijumu noskata lidojumā. Pēc neilgas plivināšanās uz vietas pikē pēc tā ūdenī, dažkārt pat pilnībā ienirstot. Paceļoties no ūdens, vienmēr purinās. Medijumu nes nagos. Zivjērglis ir gājputns. Ligzdošanas vietās no Āfrikas atgriežas aprīlī. Aizceļo septembrī, oktobrī.

7 **Zivju gārnis** ir gaiši pelēks, par stārķi nedaudz mazāks putns ar garu, izliektu kaklu. Bieži redzams nekustīgi stāvam vai brādājam pa ūdeni un lūkojam medijumu. Barojas galvenokārt ar zivīm, taču nesmādē arī kukaiņus, vardes, peles un citus dzīvniekus. Ligzdo kolonijās. Ligzdas būvē augstu kokos, ūdeņu tuvumā. Latvijā uzturas no aprīļa līdz augustam.

8 9 **Meža pīles** sastopamas ne tikai pilsētu parku diļķos. Tās ligzdo un barojas arī dabiskajās ūdenstilpēs. Pavasarī un vasaras sākumā meža pīles tēviņš ir ļoti košs. Vasaras otrajā pusē, pēc spalvu maiņas, tas kļūst līdzīgs mātītei, kas visu gadu ir raibi brūna. Latvijā ligzdojošās meža pīles nereti pārziemo Rietumeiropā, taču daļa paliek šeit arī pa ziemu, tādēļ novērojamas visu gadu.

10 **Lielā gaura** ir par meža pīli nedaudz lielāks un slaidāks putns ar garu, šauru knābi. Mātītes vēders, kakls un krūtis ir pelēcīgi baltas, bet galva

– brūna. Lielāko dzīves daļu pavadā uz ūdens. Barojas nirstot vai peldot ar iegremdētu galvu. Bieži tup uz akmeņiem vai sērēm. Iztraucēta parasti mūk, skrienot pa ūdeni. Ligzdo ūdens tuvumā esošu vecu koku dobumos. Ziemā jūrā un neaizsalstošos iekšzemes ūdeņos.

11 Par meža pīli mazāka pīle ar apaļu galvu, īsu kaklu, strupu knābi un spilgti dzeltenu aci ir **gaigala**. Tēviņa apspalvojums melnbalts. Riesta laikā tiem ir balts, labi pamanāms laukums starp aci un knābi. Mātītes pelēkas ar brūnu galvu un baltu vēderu. Līdzīgi kā lielā gaura ligzdo koku dobumos un ziemā jūras piekrastē. Iztraucēta glābjas nirstot.

12 No maija līdz jūlijam vidum upes krastos bieži pamanāms strazda lieluma pelēkbrūns putns ar baltu vēderu – **upes tilbīte**. Iztraucēta tā veikli lido prom ar skaļiem saucieniem „futiifuti”. Raksturīgs straujš lidojums, kas mijas ar neilgu planēšanu ar nolaistiem spārnēm. Lidojuma laikā gar spārņa malu labi redzama balta līnija.

13 **Krastu čurkstes** krastu atsegumos un nobrukumos rok alas. Alas galā tās ierīko no zariem un lapām vītu ligzdu. Dzīvo kolonijās. Barojas to tuvumā, ķerot kukaiņus. Latvijā tās uzturas no maija līdz augusta beigām.

14 **Zivju dzenītis** ir viens no krāšņākajiem Latvijas putniem. To grūti sajaukt ar kādu citu. Visbiežāk pamanāms lidojumā, taču mēdz nekustīgi sēdēt uz zara upes krastā. Lidojot izdod spalgu, raksturīgu saucieni. Pārtiek no nelielām zivtiņām, kuras medī nirstot. Līdzīgi kā krastu čurkste ligzdošanai krastu nobrukumos vai atsegumos rok alu. Nereti Latvijā paliek arī ziemās.

ZVĒRĪ

15 16 Kā jau daudzviet Latvijā, arī Abavā ir iespēja ieraudzīt **bebrus** vai vismaz to darbības pēdas. Par bebra klātbūtni liecina nograuzti koki un no kokiem, zariem, dubļiem un akmeņiem veidoti upju aizsprosti. Stāvajos upes krastos mēdz izveidot slidenas dubļu taciņas, pa kurām upē iešļuc uz vēdera. Labs peldētājs un nīrējs. Pa sauszemi pārvietojas gāzeledamies, ar asti izsmērējot pēdas, tādējādi bebra pēdas izdosies ieraudzīt reti. Ja dzīvnieks sadzird kādu tuvojamies, tas cenšas atnācēju aizbaidīt, nirstot un ar asti taisot skaļus plunkšķus. Lai varētu nepamanīts iznākt no ūdens, upes krastos rok alas, kurās neuzmanīgs gājējs var viegli iekrist. Augēdājs. Dzīvo ģimenēs.

17 **Ūdrs** ir veikls gan ūdenī, gan krastā. Labi nirst. Pēc ienīšanas pamazām izelpo plaušās esošo gaisu, tādēļ pēc maziem burbuliņiem virs ūdens var izsekot tā zemūdens ceļam. Pārtiek no zivīm, vardēm, gliemenēm un citiem sīkiem dzīvniekiem. Medī naktīs. Upes krastos dažreiz var pamanīt dubļu un mālu uzkalniņus, no kuriem tas naktīs rotājoties šļuc lejā. Vientuļnieks. Gan ūdru, gan bebru neaizsalstošā ūdens tuvumā iespējams novērot arī ziemās. ●

2

Upju zilspāre

3

Melnkāju upjuspāre

4

Cīruļišu dižtauriņš

5

Citrontauriņš

6

Zivjērglis

7

Zivju gārnis

8

Meža pīles tēviņš

9

Meža pīles mātīte

10

Lielās gauras tēviņš

11

Gaigalu pāris

12

Upes tilbīte

13

Krustu čurkstes

16

Bebra pēdas

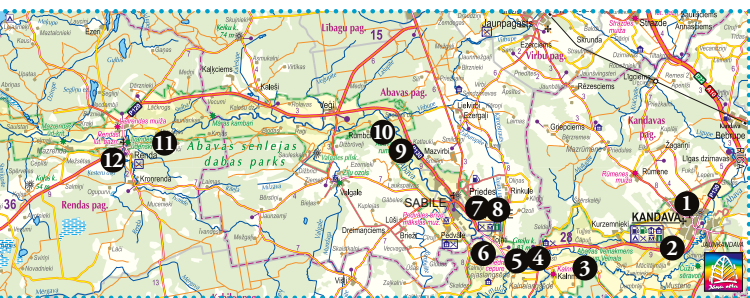

17

Ūdrs

Dabas parka teritorijā drīkst brīvi staigāt, braukt ar velosipēdu, ar auto, vērot putnus un dzīvniekus, braukt ar airu laivām. Telšu celšana un ugunsgrūdu kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās. Vērojot migrējošos putnus, jācensas mazināt dažāda veida traucējumus to atpūtas vai barošanās laikā.

Abava – upe ar iespaidīgāko un skaistāko Kurzemes upes senleju. Tiesa, no upes līmeņa raugoties, to ir grūti uztvert un apjaust. Un tomēr – Abava bija un paliek Kurzemes ūdens tūrisma klasika.

Maršruts visā garumā ietilpst Abavas senlejas dabas parka teritorijā. Abavas senlejas posms no Kandavas līdz Sabīlei no ainaviskā un reljefa viedokļa ir izteiksmīgākais Kurzemes vēsturiskajā novadā. Ielejas dziļums sasniedz 30–40 m, platums – līdz 300 m. Teritorija izceļas ne tikai ar lielu augu sugu (>800) un biotopu daudzveidību, dabas pieminekļiem – avotiem, ūdenskritumiem, iežu atsegumiem, bet arī ar daudzajiem kultūrvēstures pieminekļiem – pilskalniem, baznīcām, senkapiem, kulta vietām, kultūrainavu, kā arī mazpilsētām – Kandavu un Sabīli, kuru centri ir pilsēt būvniecības pieminekļi. Sabīles Vīna kalns un Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs ir Latvijā populāri tūrisma objekti. Lai „uzturētu” ainavu, Drubazās un citur „saimnieko” dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi. Tūristiem izveidotas dabas takas un maršruti.

8 Sabīles ainava ar bijušo sinagogu

Tūrisma pakalpojumi

Tuvākās naktsmītnes:

- Mežtīņi, (371) 29418603
- Plosti, (371) 63123237
- Imulas, (371) 63123647
- Mucenieki, (371) 26489596
- Valdeķu muiža, (371) 26452948
- Pils, (371) 63124919
- Kandava, (371) 26406733
- Indāni, (371) 29259272

Neatliekamās palīdzības dienestu tālrunis: 112

Ūdens tūristu apmetnes, atpūtas vietas: Abava ir viena no dažām Latvijas ūdens tūristu upēm, kuras krastos ir pieejams salīdzinoši plašs tūrisma mītnu, ūdens tūristu apmetņu /telšu vietu (piemēram, iepretim Čūžu purvam, Plostos, Lejaslangšēdē, Drubazās, pie Abavas rumbas, Vecupēs, Avotos) klāsts. Taču pirms došanās vairāku dienu braucienā ieteicams sazināties un saskaņot savu ierašanos ar šo objektu apsaimniekotājiem.

Veikali: Kandavā, Sabīlē un Rendā.

Tuvākie ēdināšanas uzņēmumi:

Kandavā, Zviedru cepurē, Sabīlē un Rendā.

Laivu noma: www.celotajs.lv, (371) 29404049;

www.seakayak.lv, (371) 29464901

Tūrisma informācija:

www.celotajs.lv, (371) 67617600

www.kandava.lv, (371) 63181150

www.sabile.lv, (371) 63252344

www.renda.lv

Abavas senleja

9 Abavas rumba

Abava maršruta beigu daļa

Rītausma Abavā

Maršruta raksturojums

Kandavas Abava ir pietiekami plata, un līdz pat Rendai, izņemot Abavas rumbu, var braukt, neizkāpjot no laivas. Upē ir vairākas izteiktas straujtecēs, parasti vietās, kur tās gultnē un krastos parādās nelieli dolomītiežu atsegumi (iepretim Velnakmenim, pie Čāpuļu brasla, Amulas un Imulas ieteku rajonā, pie Abavas rumbas un aptuveni 1–1,5 km posmā aiz tās). Tiesa, straujtecēs un krāces var „pazust” augstākā ūdens līmenī un palos. Posmā starp Veģiem un Rendu upes kritums samazinās, tā kļūst „mierīgāka” un tikai retā vietā vairs ir novērojams straujāks plūdums. Abava maršruta posmā no Kandavas līdz Sabīlei ir viena no retajām Latvijas upēm, kuras krastos ir pieejams tik daudzveidīgs ar tūrisma saistītu pakalpojumu klāsts. Laivu braucienus iesakām apvienot ar dabas vērošanas maršrutu „Augi Abavas upē”.

Laiks: Visā gada garumā.

Ieteicams: Maijs – septembris, īpaši vasaras mēneši.

Laivu tips: Kanoje, kajaki. Arī piepūšamās laivas, taču tad jāreķinās ar ilgāku laiku un lielāku fizisko piepūli.

Sākums: Laukakmeņu tilts pāri Abavai Kandavā. Iekāpšana no kreisā krasta augšpus tilta.

Beigu punkts: Rendas tilts, izkāpšana kreisajā krastā.

Garums: 42 km. **Aptuvenais laiks:** ~9–10 h. Ja plānots divu dienu brauciens, pirmajā dienā vēlamas sasniegt Sabīles apkārtni.

Grūtības pakāpe: Viegls, parasti divu dienu maršruts. Piemērots atpūtas braucieniem ar draugiem, ģimeni.

Upes kritums: Visā posmā – 12,3 m, vidējais – 0,29 m/km. Lielākais kritums ir vairāku kilometru posmā aiz Abavas rumbas.

Maršruta gaita: Kandava–Sabīle–Renda.

Attālums no Rīgas: 95 km.

Loģistika: Automašīnu var atstāt Kandavas centrā (ir auto stāvlaukumi) un atgriezties no Rendas ar otru automašīnu (35 km, asfalts), vai arī ar autobusu, pieskaņojot brauciena nobeidzumu sabiedriskā transporta kustības grafikam.

Alternatīvas: Maršrutu var turpināt līdz Abavas ietekai Ventā (vēl 30 km). Tas būs skaists nobrauciens ar straujtecēm, brasliem un skaistiem smilšakmens atsegumiem upes krastos. Te gan vairs nebūs nekādu civilizācijas labumu. Ja ir sportisks gars, braucienus var sākt arī augstāk no Pūres tilta (vēl 10 km).

Der zināt! Palos Abavas rumba un krāce aiz tās ir Abavas bīstamākā vieta!

INTERESANTĀKIE APSKATES OBJEKTI

1 **Laukakmeņu tilts Kandavā**

5 **Kempings "Lejas Langsēde"**

7 **Savaļas mājlopi Drubazu botānikas takā**

9 **Lairotāji pie Abavas rumbas**

1 Kandava – Abavas senlejas „vārti” – skaista mazpilsēta Abavas krastu nogāzēs.

Apskates objekti: Kuršu pilskalns, Bruņinieku pilskalns ar pilsdrupām un Pulvertorni, luterāņu baznīca, vecākais Laukakmeņu tilts, Novada muzejs ar unikālu seifu, vecpilsēta ar Tirgus laukumu, Lielo ielu un citiem objektiem – pilsēt būvniecības pieminekļi.

2 Zvejnieku tilts – nepabeigts dzelzsbetona tilts pāri Abavai ar straujtecī.

3 Abavas Velnakmens – izsenis viens no populārākajiem „Kurzemes Šveices” tūrisma objektiem ar skaistu skatu uz senleju. Braucot pa upi, ir jājūta, kur kāpt krastā.

4 Plosti – pirmā lielākā labiekārtotā ūdens tūristu apmetne un citi pakalpojumi.

5 Amulas un Imulas ietekas un Abavas posms starp tām ar izteiktu straujtecī un nelieliem dolomīta atsegumiem upes gultnē un krastā. Pie Amulas ietekas kempings „Lejas Langsēde”.

6 „Zviedru cepure” – no upes likumiem būs manāma rodeļu trase (ziemā – kalnu slēpošanas trase), pie kuras atrodas Zviedru cepure – senkapī vai sena kulta vieta.

7 Drubazu botānikas taka – viena no interesantākajām novada dabas un izziņas takām ar dzīvei savvaļā pielāgotiem mājlopiem, gidu, trulīti pāri Abavai un citu piedāvājumu. Telšu vieta.

8 Sabile – Latvijas „Vīna galvaspilsēta” ar Vīna kalnu, Sabiles pilskalnu, luterāņu baznīcu, bijušo Sinagogu (labi redzama no upes), Amatnieku centru, Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeju, vēsturisko centru – pilsēt būvniecības pieminekli un citiem objektiem. Sabilē vairākas peldvietas.

9 Abavas rumba – krāčveidīgs vairākpakāpju ūdenskritums. Aiz tā labajā pusē atrodas Čigānu sala, bet aiz ūdenskrituma seko straujtece – Lašu brasls. Aiz tā atrodas neparasti liels upes paplašinājums (Platene). Pamēģiniet sataustīt upes gultni ar airi! Pie Abavas rumbas – telšu un atpūtas vieta.

10 Kažu rumba – mazūdens periodā izteikta krāce ar zemūdens dolomīta atsegumiem, aptuveni 2 km leņķus iepriekšējā objekta. Otru Abavas rumbu gan šeit negaidiet! Abavas kreisajā krastā aiz salas dažus metrus augsts smilšakmens-dolomīta atsegums. Atpūtas vieta „Kažu rumba”.

11 Avoti – „Jūras laivu” bāze Abavas kreisajā krastā. Labiekārtota ūdens tūristu apmetne.

12 Renda – kādreizējais hercoga Jēkaba manufaktūru centrs. Apskatāmi Ivandes ūdenskritumi, luterāņu baznīca, Velna laiva, Lielrendas muižas ansamblis un citi. ●

3 **Abavas Velnakmens**

6 **Rodeļu trase "Zviedru cepurē"**

8 **Skats uz Sabili no Vīna kalna**

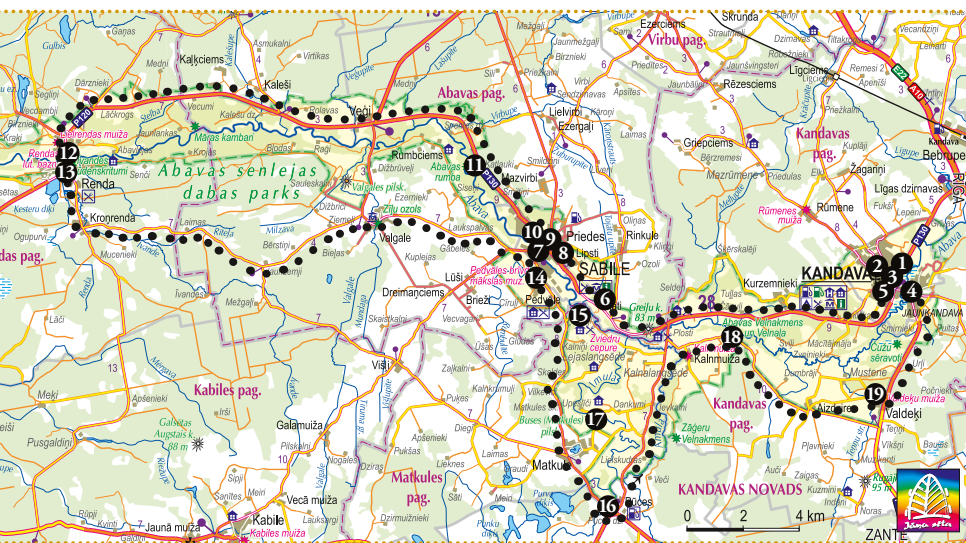
11 **Avoti – „Jūras laivu” bāze Abavas kreisajā krastā**

**ABAVA
AICINA!**

AUTOBRAUCĒJIEM UN KĀJĀMGĀJĒJIEM PA ABAVAS SENLEJU

Dabas parka teritorijā drīkst brīvi staigāt, braukt ar velosipēdu, ar auto, vērot putnus un dzīvniekus, braukt ar airu laivām. Telsu celšana un ugunsķurību kurināšana ir atļauta tikai šim mērķim paredzētās un labiekārtotās vietās. Vērojot migrējošos putnus, jācenšas mazināt dažāda veida traucējumus to atpūtas vai barošanās laikā.

Maršruts visā garumā ietilpst Abavas senlejas dabas parka teritorijā. Posms no Kandavas līdz Sabīlei no ainaviskā un reljefa viedokļa ir izteiksmīgākais Kurzemes vēsturiskajā novadā. Abavas ielejas dziļums sasniedz 30–40 m, platumš – līdz 300 un vairāk metriem. Teritorija izceļas ne tikai ar lielu sugu (>800 augu sugu) un biotopu daudzveidību, dabas pieminekļiem – avotiem, ūdenskritumiem, iežu atsegumiem, dižakmeņiem, bet arī ar daudzajiem kultūrvēstures pieminekļiem – pilskalniem, baznīcām, senkapiem, kulta vietām, kultūrainavu, kā arī mazpilsētām – Kandavu un Sabīli, kuru centri ir pilsēt būvniecības pieminekļi. Sabīles Vīna kalns un Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs ir Latvijā populāri tūrisma objekti. Lai „uzturētu” ielejas ainavu, Drubazās un citur „saimnieko” dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi. Tūristiem izveidotas dabas takas un maršruti.

Maršruta raksturojums

Maršruts ved gar Abavas senlejas abiem krastiem, kas izsenis sava skaistuma dēļ saukti par „Kurzemes Šveici” un ietver skaistākās skatu vietas un interesantākos dabas un kultūras pieminekļus. Maršruta veikšanai nav nepieciešama īpaša sagatavošanās. Ideja: ar automašīnu pārvietojamies starp nozīmīgākajām apskates vietām, bet pa pilsētiņu vēsturiskajiem centriem u. c. staigājam ar kājām. Senleja katrā gadalaikā būs atšķirīga. To vērts apmeklēt gan tad, kad zied ievas, gan vasarā, gan arī rudens zelta lapu laikā. Un kāpēc gan to nedarīt arī ziemā?

Laiks: Visa gada garumā.

Ieteicams: Maijs – oktobris.

Sākums: Kandava. **Beigu punkts:** Kandava.

Maršruta gaita: Kandava–Sabīle–Veģi–Renda –Valgale–Sabīle–Matkule–Pūces–Kalnmuiža–Aizdzīre–Valdeķi–Jaunkandava–Kandava.

Garums: ~ 100 km. **Grūtības pakāpe:** Viegls.

Aptuvenais laiks: 1–2 dienu maršruts.

Čeļa segums: Galvenokārt asfalts, izņemot atsevišķus posmus Abavas kreisajā krastā.

Attālums no Rīgas: 70 km.

Der zināt! Abavas kreisajā krastā ceļi pārsvarā ir ar grants segumu. To atsevišķi posmi var būt sliktas kvalitātes. Katrs pats ir atbildīgs par savu un savu bērnu drošību maršruta veikšanas laikā.

Tūrisma pakalpojumi

Tuvākās naktsmītnes:

- Mežtiņi, (371) 29418603
- Plosti, (371) 63123237
- Imulas, (371) 63123647
- Mucenieki, (371) 26489596
- Valdeķu muiža, (371) 26452948
- Pils, (371) 63124919
- Kandava, (371) 26406733
- Indāni, (371) 29259272

**Neatliekamās
palīdzības dienesta
tālrunis:** 112

Veikali: Kandavā, Sabīlē un Rendā.

Tuvākie ēdināšanas uzņēmumi: Kandavā, Zviedru cepurē, Sabīlē un Rendā.

Bankomāti: **DUS:** Kandavā, Sabīlē. Kandavā, Sabīlē, Pūcēs.

Tūrisma informācija:
www.celotajs.lv, (371) 67617600
www.kandava.lv, (371) 63181150
www.sabile.lv, (371) 63252344
www.tukums.lv, (371) 63124451
www.renda.lv

Ainavu taka pie Zviedru cepures

Pīlenika vietas Vīna kalnā, Sabīlē

INTERESANTĀKIE APSKATES OBJEKTI

1 Kuršu pilskalns. Arī Senču pilskalns, Baznīckalns un Velna gulta. Pirmo reizi minēts 1230. gadā kā viens no senās kuršu zemes Vanemas centriem. No tā paveras skaists skats uz Abavas senleju.

2 Kandavas vecpilsēta. Vēsturiskais centrs (pilsētbūvniecības pieminekļi) ar tagadējo apbūvi sācis veidoties 19. gs. beigās ap veco Tīrgus laukumu. Noteikti apskatāma Lielā iela, kas lokveidā izstiepusies cauri pilsētai.

3 Kandavas pilsdrupas, Pulvertornis. Ordeņa pili Bruņinieku pilskalnā cēla 1253. gadā, un tā bija Kandavas, Talsu un Sabiles novadu fogtu rezidence. Līdz mūsdienām saglabājušās tikai pils aizsargmūru paliekas. Pilskalna nogāzē pa labi atrodas akas namiņa tornis ar 2 m biezām sienām, kur hercoga Jēkaba laikā glabāja šaujampulveri. Skvērā pie pilskalna atrodas 2010. gadā tapušais Livonijas ordeņa pils makets.

4 Laukākmenis tilts par Abavu. Uzcelts 1873. gadā. 66 m garo tiltu, ko notur četras velves, uzskata par Latvijā vecāko laukākmenis tiltu.

5 Kandavas luterāņu baznīca. Darbību uzsāka 1736. gadā nodedušās baznīcas vietā. Torņa smaile uzbūvēta 1889. gadā. Ievēribas cienīga ir baznīcas altārglezna „Kristus pie krusta” (K. Arnolds), ērģeles (būvētas 1864. g., K. Hermanis), kancele un kungu sols, ko veidojis Kurzemes hercoga tēlnieks Johans Mertenss. Apskatāma arī no iekšpuses.

6 Drubazu botānikas taka. Izveidota Abavas senlejas labā pamatkraista nogāzē, kur apskatāmas dažādu tipu pļavas, kadiķu nora, avoksnājs u. c. Daļu no kraista nogāzēm visa gada garumā nogana dzīvei savvaļā pielāgotie mājlopi. Pa ~200 pakāpieniem var uzkāpt senlejas krastā, kur paveras vienreizējs skats uz Abavas ieleju. Taka apskatāma gida pavadībā (gida tālr. +371 26473783).

7 Sabiles vēsturiskais centrs veidojies 15.–19. gs. Arhitektoniski interesantākās 19. gs. celtnes atrodas Talsu, Ventspils, Rīgas, arī Kuldīgas ielā. 1890. gadā

celtajā ebreju sinagogā Strautu ielā izveidots Mūsdienu mākslas un kultūras mantojuma centrs.

8 Vīna kalns. Kurzemes hercogistes laikā pret dienvidiem vērstajā Abavas senlejas nogāzē atradās vīna dārzi. Tajos ražotais skābenais vīns bija pazīstams aiz hercogistes robežām. Arī mūsdienu Sabiles ģerbonī ir vīnogu ķekars! Vīnogulājus atsāka audzēt 1938. gadā pēc P. Gailiša ierosmes. 20. gs. 70.–80. gados stādījumi panīka, bet 90. gadu sākumā tos atjaunoja. Kopš 1999. gada katru gadu jūlija otrajā pusē Sabilē notiek Vīna svētki.

9 Sabiles pilskalns. 25 m augsto pilskalnu no divām pusēm norobežo gravas. 11.–17. gs. to apdzīvoja pārkrusotie libieši, kas nodarbojās ar amatniecību. No pilskalna virsotnes paveras plašs skats uz tuvāko apkārtni.

10 Sabiles luterāņu baznīca ar pārtraukumiem celta 51 gadu, bet pilnībā pārbūvēta 1876. gadā. Dievnamā atrodas Latvijas vecākā kancele (1590. g.) un 19. gs. uzstādītais sagrautās bruņinieku pils kapelas zvans (1450. g.), kas ir arī Latvijas vecākais zvans. Baznīca apskatāma arī no iekšpuses.

11 Abavas rumba. Nedaudz vairāk par metru augsts vairākpakāpju ūdenskritums, kas krīt pāri dolomīta kāplēm. Viens no populārākajiem Abavas senlejas tūrisma objektiem. Pavasaros iemīlota ūdens tūristu treniņu vieta.

12 Īvandes ūdenskritumi. Rendā uz nelielās Abavas kreisās krasta pietekas Īvandes 200 m attālumā viens no otra izveidojušies divi ūdenskritumi jeb rumbas. Lielākais ir ~2 m, mazākais ~1,4 m augsts. Ūpītes krastos redzami nelieli dolomītu atsegumi. Ūdenskritumus vēlams skatīt pavasaros vai pēc ilgstošām lietavām.

13 Rendas muižas ansamblis. Veidojies 19. gs. uz vecas manufaktūras pamatiem. Blakus muižai ir redzamas vecās pils, kas celta 17. gs., paliekas un citas saimniecības ēkas. Muižas pili šobrīd iekārtota skola.

14 Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs. Abavas

senlejas kreisā pamatkraista nogāzē bijušo Firkšpedvāles un Briņķpedvāles muižu ēku apkārtnē pēc tēlnieka O. Feldberga ierosmes 1992. gadā izveidots brīvdabas mākslas muzejs-parks. Tē var iepazīt laikmetīgās mākslas darbus, kā arī piedalīties mākslas simpozijos, radošajās darbnīcās un citos pasākumos.

15 Zviedru cepure. Sens pilskalns Abavas kreisā senkraista nogāzē. Pēc sena nostāsta zviedru karavīri ar savām cepurēm to sabērūši virs sava ģenerāļa kapa. Tagad Zviedru cepures apkārtnē ziemā var braukt pa kalnu slēpošanas trasēm, bet vasarā – ar rodeļiem.

16 Pūces dzirnavas. Atrodas uz Imulas upes un celtas 19. gs. sākumā. Uz dzirnavu vārtu staba redzama tēlnieces D. Ezerģailes veidota pūce. Pūces dzirnavās savulaik uzņēma pazīstamo latviešu mākslas filmu „Likteņdzirna”. Turpat meklējama ģenerāļa Ludviga Bolšteina vasaras mājiņa. Katru gadu jūnijā te notiek robežsargu pasākums ģenerāļa piemiņai. Pie Pūces dzirnavām pāri upei ved vecs laukākmenis tilts (uz sabrukšanas robežas).

17 Buses (Matkules) pilskalns. Viens no senās kuršu zemes Vanemas centriem. Tas ir ap 200 m garš un 30 m plats izteikts reljefa veidojums ar labi izteiktām terasēm. Arheoloģiskās izpētes atradumi liecina, ka pilskalnu kā apmetnes vietu izmantoja pirms ~3000 gadiem un arī laikā no 10.–14. gs. Pilskalna apkārtnē paveras iespaidīgi Imulas ielejas skati.

18 Abavas Velnakmens. Kaut arī akmens izmēri nav neko lieli (augstums 2,1 m, apkārtmērs 15 m), tas jau kopš 20. gs. sākuma ir kļuvis par populāru tūrisma objektu. No Abavas Velnakmens paveras lielisks skats uz Abavas ieleju.

19 Valdeķu muiža. Muižas dzīvojamā ēka celta 19. gs. Savulaik nolaisto muižu 1932. g. nopirka Latvijas „preses karalis” A. Benjamiņš. Mūsdienās muiža atkal pieder Benjamiņu dzimtai, un tajā iekārtota A. Benjamiņa privātās dzīves un ceļojumu foto ekspozīcija. ●

Bruņinieku pilskalns

Laukākmenis tilts pār Abavu, Kandavā

Drubazu botānikas taka

Ebreju sinagoga Sabiles vēsturiskajā centrā

Abavas rumba

Valdeķu muiža

KONTAKTI

Abavas ielejas attīstības centrs, Kūrorta iela 1b, Kandava, LV-3120

Tālr./fakss: (371) 63125016, mob. tālr.: (371) 28396830,

e-pasts: aiac@inbox.lv

Latvijas Dabas fonds, Dzirnavu iela 73-2, Rīga, LV-1011

Tālr.: (371) 67830999, fakss: (371) 67830291,

e-pasts: ldf@ldf.lv, www.ldf.lv

Lauku ceļotājs, Kalnciema iela 40, 3. stāvs, Rīga, LV-1046

Tālr. (371) 67617600, fakss: (371) 67830041,

e-pasts: lauku@celotajs.lv, www.celotajs.lv

Tukuma Tūrisma informācijas centrs, Talsu iela 5, Tukums, LV-3101

Tālr./fakss (371) 63124451,

e-pasts: tic@tukums.lv, www.visittukums.lv

Talsu Tūrisma informācijas centrs, Lielā iela 19/21, Talsi, LV-3201

Tālr. (371) 63224165, (371) 26469057,

e-pasts: talsutic@apollo.lv, www.talsitourism.lv

Sabiles Tūrisma informācijas centrs, Pilskalna iela 6, Sabile, LV-3294

Tālr. (371) 63252344; (371) 26100605, fakss: (371) 63232142,

e-pasts: tic_sabile@inbox.lv, www.sabile.lv

Kuldīgas Tūrisma informācijas centrs, Baznīcas iela 5, Kuldīga, LV-3301

Tālr./fakss: (371) 63322259; (371) 29334403,

e-pasts: tourinfo@kuldiga.lv, www.visit.kuldiga.lv

Ventspils Tūrisma informācijas centrs, Dārza iela 6, Ventspils, LV-3601

Tālr.: (371) 63622263, (371) 63607664, fakss: (371) 63607665,

tourism@ventspils.lv, www.tourism.ventspils.lv

Kandavas Tūrisma informācijas centrs, Kūrorta iela 1b, Kandava, LV-3120

Tālr. (371) 63181150, (371) 28356520, fakss: (371) 63181194,

e-pasts: info@kandava.lv; www.kandava.lv

Dabas parka „Abavas senleja” tūrisma attīstības plāns izstrādāts LLTA „Lauku ceļotājs” un Latvijas Dabas fonda īstenotā projekta „Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana Natura 2000 teritorijās – populāros un potenciālos tūrisma galamērķos” ietvaros. Projekta īstenošanai saņemts atbalsts no Īslandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas ar EEZ finanšu instrumentu un Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzību.

***Tūrisma attīstības
plāna pilno versiju
meklējiet:***

Abavas ielejas attīstības centrā;

Kandavas, Kuldīgas, Talsu, Saldus tūrisma
informācijas centrā;

Kandavas, Talsu, Kuldīgas un Ventspils novadu
domēs; Sabiles pilsētas un Abavas pagasta
pārvaldēs, Ģibuļu, Rendas, Rumbas, Usmas,
Ugāles un Zlēku pagastu pārvaldēs;

Latvijas Dabas fonda tīmekļa vietnē **www.ldf.lv**;

Latvijas Lauku tūrisma asociācijas „Lauku
ceļotājs” tīmekļa vietnē **www.celotajs.lv**.

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds

Teksts: Maija Medne, Andris Klepers, Aiga Petkēvica,
Juris Smaļinskis, Ingrīda Smuškova, Baiba Strazdiņa,
Asnāte Ziemele

Kartogrāfiskais pamats: Karšu izdevniecība Jāņa Sēta

Kartogrāfs: Ilona Kilupa, Mareks Kilups

Korektore: Inese Bernsone

Vāka fotogrāfija autors: Juris Smaļinskis

Dizains: www.dripe.lv

Drukāts: Gandrs

Dabas parka „Abavas senleja” tūrisma attīstības plāna kopsavilkums izdots projekta „Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana Natura 2000 teritorijās – populāros un potenciālos tūrisma galamērķos” ietvaros.

Projekta īstenošanai saņemts atbalsts no Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas ar EEZ finanšu instrumentu palīdzību un Norvēģijas finanšu instrumentu palīdzību.

Finansēts ar EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu granta palīdzību no Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas

